

MIASTO W DIALOGU – 2017
PROPOZYCJA DO KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Niniejsza publikacja została przygotowana jako propozycja programowa przeznaczona do konsultacji społecznych. Przedstawia koncepcje projektów kulturalnych na lata 2012-2014, stworzone na podstawie strategicznych projektów i programów z Aplikacji Finałowej Lublina ESK 2016.

Fragменты wykraczające poza treść obu Aplikacji Lublina zaznaczono kolorem.

Uwagi, zalecenia i rekomendacje dotyczące niniejszej publikacji oraz nowe wizje programowe i projekty kulturalne związane z obchodami 700-lecia Lublina prosimy kierować na adresy:

e-mail: kultura2017@lublin.eu

Urząd Miasta Lublin
Wydział Kultury
ul. Złota 2, 20-112 Lublin
tel. 81 466 37 23

Program „Miasto w dialogu – 2017” został podzielony na trzy etapy:

Etap I

2012-2014 – realizacja strategicznych projektów i programów z Aplikacji Finałowej Lublina ESK 2016.

Etap II

2015-2017 – kontynuacja programu, dążąca do kulminacji „Jednego roku życia miasta”, świętowania 700-letniej rocznicy lokacji Lublina (2017).

Etap III

2018-2020 – kontynuowanie działań w zakresie rozwoju kultury, ze szczególnym uwzględnieniem aspektu „kultura dla zmiany społecznej”

SPIS TREŚCI

RAPORT Z SELEKCJI KOŃCOWEJ	• 5	
2017 – NOWA LOKACJA LUBLINA	• 8	
PROGRAM „MIASTO W DIALOGU – 2017”	• 14	
Lublin 2017 – Druga Lokacja	• 20	
Arche Nova	• 22	
Kręgi Pamięci	• 24	
Lublin Babel	• 28	PAMIĘTANIE I ANTYCYPACJA
Kultura Krytyczna	• 30	
Porwanie Europy	• 33	
Konfrontacje Europa–Rosja	• 36	WOBEC WSCHODU
Kultura Wiedzy	• 37	
Drug@ Przestrzeń	• 39	KULTURA WIEDZY
Gardzienice według Staniewskiego	• 42	
Europa Pro	• 44	MIASTO I REGION
Krajobraz Bez Granic	• 46	
Człowiek – Miasto	• 48	PROJEKTY SPOŁECZNE
CYKLICZNE INICJATYWY KULTURALNE I ARTYSTYCZNE	• 53	
MONITORING I EWALUACJA – OBSERWATORIUM KULTURY	• 56	
LUBLIN PRZYSZŁOŚCI	• 59	

RAPORT Z SELEKCJI KOŃCOWEJ KOMISJI SELEKCYJNEJ
KONKURSU EUROPEJSKA STOLICA KULTURY 2016
(fragmenty)

Komisja doceniła zaangażowanie wszystkich 5 miast w przygotowanie kandydatur oraz pozytywne zmiany, jakie dzięki temu zaszły w ich życiu kulturalnym. Konceptje miast, programy kulturalne opracowane na potrzeby konkursu i ogólnie działalność kulturalna, która już posłużyła jako katalizator zmiany i która mogła być zmianą mentalności, zmianą społeczną oraz zmianą zarówno dotyczącą infrastruktury kulturalnej, jak i akceptacji wyzwań artystycznych. W związku z powyższym Komisja była zdania, że wszystkie 5 miast można już uważać za „zwycięzców” konkursu ESK oraz podkreśliła swój wielki podziw dla ich pracy.

Komisja rekomenduje wyznaczenie Wrocławia jako polskiej Europejskiej Stolicy Kultury na rok 2016. Jednakże, Komisja Selekcyjna rekomenduje, tym niemniej, pięciu finałowym miastom wdrożenie w maksymalnym stopniu programów kulturalnych przedstawionych w ich dokumentacji konkursowej, tak by wykorzystały pracę wykonaną w czasie konkursu i dalej koncentrowały rozwój miast wokół kultury.

Komisja zwróciła uwagę na następujące mocne strony Lublina:

Sposób, w jaki tytuł wniosku „Miasto w dialogu”, przeniknął każdą część koncepcji Lublina jako miasta wschodniego pogranicza Unii Europejskiej, dogodnie położonego, by wnieść większy wkład w dialog międzykulturowy, ułatwić rozprzestrzenienie się strategii europejskich i zbudować most w stronę wschodnich sąsiadów UE.

Długoterminową perspektywę precyzyjnie przygotowanej koncepcji, zbudowaną na inicjatywach kulturalnych, które władze miasta realizowały od kilku lat, a które sięgają poza rok 2016, z głównym planem obejmującym okres do 2020 r.

Wolę miasta sprostać najwyższym europejskim standardom, zamysł ujęcia wydarzenia Europejskiej Stolicy Kultury w 2016 roku, jako „biletu do współczesnej Europy” i zobowiązanie do realizacji głównych elementów programu w przyszłości, bez względu na to, czy miasto dostanie tytuł, czy też nie.

Decydującą rolę wielu spośród młodych ludzi, szczególnie studentów zamieszkujących miasto, którą odgrywali w rozwijaniu programu kulturalnego, zainspirowaną pod znaczącym przewodnictwem artystycznym. Komisja pochwaliła program miasta jako konkretny, solidny, prosty i profesjonalny.

Szerokie wsparcie mieszkańców oraz wszystkich ciał politycznych i administracyjnych miasta, włącznie z władzami i obywatelami miast z sąsiednich państw Europy Wschodniej.

20-21 czerwiec 2011

Lublin
Miasto
w dialogu

www.lublin-2016.eu

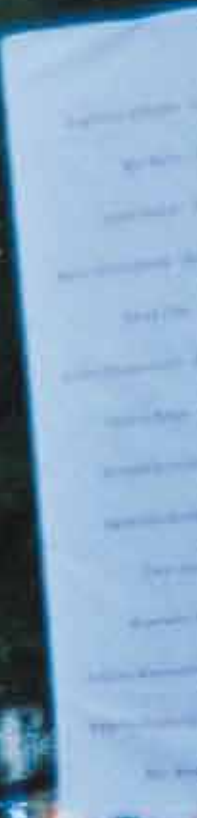

LUBLIN
2016

EUROPEAN
CITY OF
CULTURE

EUROPEAN
AWARD FOR
CITY OF
CULTURE

2016

2017 – NOWA LOKACJA LUBLINA

Im głębiej zanurzaliśmy się w proces przygotowań do Europejskiej Stolicy Kultury, tym bardziej uświadamialiśmy sobie, że na Lublinie świat się nie kończy. Rosnącemu zainteresowaniu miastem, odnajdywaniu w nim piękna i potencjału, umacniającym się więziom między ludźmi towarzyszyło – paradoksalnie – coraz silniejsze przekonanie, że uczestniczymy w przygodzie, która zabiera nas daleko poza granice miasta.

Dziś wszyscy podzielamy przeświadczenie, że doświadczenia te powinniśmy wykorzystać pomimo nie uzyskania tytułu ESK. Tworząc wizję przyszłości lubelskiej kultury potrzebujemy nowego, równie ambitnego celu. Naturalnym wyborem jest rok 2017. Wtedy właśnie będziemy obchodzić 700-lecie lokacji miasta. Już dziś dążymy do stworzenia niezwykłego i działającego na wyobraźnię programu „Miasto w dialogu – 2017”, który traktujemy jako symboliczną, „drugą” lokację miasta. Obchody te uhonorują 700-letni okres wrastania Lublina w krąg cywilizacji europejskiej, ale staną się również nowym otwarciem, świętem społeczności obywateli, która aktywnie zmienia swoje miasto poprzez działania kulturalne i społeczne.

Program na lata 2012-2014 traktujemy jako pierwszy etap przygotowań, służący wzmocnieniu potencjału lubelskiej kultury oraz wspieraniu społecznej aktywności mieszkańców naszego miasta. Etapem drugim, zaplanowanym na lata 2015-2017 będzie kontynuacja programu „Miasto w dialogu”, oraz projekt „Jeden rok życia miasta”, świętowanie obchodów 700-letniej rocznicy lokacji Lublina w roku 2017. W następnym okresie, w latach 2018-2020, realizować będziemy tworzoną obecnie strategię rozwoju „Lublin 2020”, w której kultura, jako czynnik zmiany społecznej odgrywa kluczową rolę.

Program kulturalny dla Lublina „Miasto w dialogu – 2017”, który oparliśmy na fundamencie kilkuletnich doświadczeń Lublina jako kandydata do tytułu Europejskiej Stolicy Kultury, daje świadectwo przekraczania granic własnego podwórka, a także przewyciężenia koncentracji wyłącznie na interesie lokalnym. Świadomość, że na naszym mieście świat się nie kończy, nie oznacza „ucieczki od

Lublina”. Jest przeciwnie. Im bardziej staramy się odpowiedzieć na pytanie, jak otworzyć się na to, co inne i ponadlokalne, tym bardziej rozumiemy, że zacząć musimy od siebie, tworząc modele i dobre praktyki tu i teraz, choć łatwiej byłoby – zwłaszcza artystom – znaleźć się wobec nich od razu w przestrzeni europejskiej. Chcemy, aby Lublin wniósł swój wkład do rozwoju kultury polskiej, pokazując, jak w takim a nie innym czasie i miejscu w Europie, w takich uwarunkowaniach społecznych, gospodarczych i politycznych, kultura może dokonać realnej zmiany i otworzyć, ograniczoną z wielu innych względów, perspektywę rozwoju. O takim właśnie „przypadku Lublina” opowiada ta księga.

Od 2007 roku Lublin przeszedł długą drogę. Choć złożyło się to w czasie z prawdziwym boomem kulturalnym i skokowo rosnącym budżetem miasta na kulturę, nie ma co ukrywać, że stolica jednego z najuboższych regionów w UE nie należała do miast, którym ten zaszczytny tytuł już się należał. Kluczowe znaczenie miało wejście Lublina do finału konkursu. Przełamana została psychologiczna bariera miasta peryferyjnego, pozbawionego możliwości rozwojowych. Dzięki wspólnemu wysiłkowi samorządu i środowisk twórczych takie możliwości się pojawiły, co zostało uznane za największy sukces miasta od lat. Niespełna pół roku od czasu finału konkursu wystarczyło, aby Lublin stał się w dużo większym stopniu samoświadomy, utwierdzony w swoich możliwościach i gotowy nie tylko do snucia odważnych wizji, ale także do ich odpowiedzialnej realizacji. W procesie tym bardzo pomogła zintensyfikowana obecność twórców lubelskich w polskiej i europejskiej przestrzeni kultury oraz robocze wizyty europejskiej rangi artystów i ekspertów w Lublinie.

Dziś inaczej myślimy o swoich aspiracjach, o europejskim wymiarze swych działań. Lublin rzeczywiście udało się wprawić w ruch, od wyobraźni i ambicji poczynając, a na inwestycjach i standardach życia codziennego kończąc. Zdziałało tu także nasze hasło przewodnie kandydatury *Miasto w dialogu*, za którym kryło się realne zaktywizowanie grup społecznych i dzielnic pozostających do tychczas na uboczu.

Pierwszą Aplikację poświęciliśmy opisowi wizji programowej opartej na czterech tematach przewodnich: „Kultura wiedzy”, „Miasto i region”, „Pamiętanie i antycypacja”, „Wobec Wschodu”, które wyznaczyły główne kierunki pracy i posłużyły za schemat struktury organizacyjnej programu ESK.

W Drugiej Aplikacji staraliśmy się skoncentrować w niej bardziej na tym, *jak, z kim i dzięki jakim środkom* program ten będziemy tworzyć i realizować. Dowiedzieliśmy, że silni jesteśmy nie tylko ideą, ale także zdolnościami organizacyjnymi,

myśleniem strategicznym, rozbudowanym partnerstwem polskim i europejskim, zaangażowaniem społecznym, wsparciem politycznym i determinacją w zagwarantowaniu środków finansowych, odważnym marketingiem oraz innowacyjnymi programami badawczymi i edukacyjnymi.

Dziś, w nowych realiach, po rozstrzygnięciu konkursu ESK, przedstawiamy opis programów i procesów które wyznaczają dla Lublina ambitny program kulturalny, zaplanowany w trzech etapach, zmierzający do kulminacji w roku 2017, i zakładający kontynuację w oparciu o strategię rozwoju miasta, w której kultura odgrywa ważną rolę.

Budując program „Miasto w dialogu – 2017”, zadaliśmy również o potencjał Lubelszczyzny i Polski Wschodniej. Współpraca naszych miast i regionów zacieśnia się, owocując długofalowymi projektami rozwojowymi, w których kultura – obok turystyki i ekologii – zaczyna odgrywać zasadniczą rolę. Przekraczając horyzonty budujemy również Partnerstwo Wschodnie jako projekt kulturowy. Czujemy się na tym polu reprezentantem Polski, ale także Unii Europejskiej.

Naszą motywacją jest kontynuacja rozpoczętego dzięki kandydaturze procesu zmiany społecznej poprzez kulturę. Kierujemy się odpowiedzialnością za zaangażowanie społeczne rozbudzone przez proces ESK wśród obywateli, samorządowców, artystów, biznesmenów, działaczy organizacji pozarządowych, środowisk akademickich, artystycznych i kulturalnych.

W przywołanym przez nas dynamicznym dojrzewaniu Lublina jeszcze jedna rzecz jest godna zauważenia, choćby jej odnotowanie w aplikacji konkursowej mogło być ryzykowne: Lublin dojrzał zarówno do udźwignięcia wygranej, jak i przegranej, co znaczy tyle tylko, że proces, o którym tu piszemy, jest nieodwracalny, i już dziś jest to zasadniczo inne miasto, które właśnie w kulturze i w kontynuowaniu rozpoczętego dzieła widzi swoją realną szansę rozwojową.

Jaki będzie ten nowy Lublin? Gotowy do wygenerowania pasjonującego programu, który poprzez kulturę potrafi odrodzić miasto (Etap I: 2012-2014), i poprzez symboliczną drugą „lokację” po 700 latach w 2017 roku zwieńczyć proces wrastania Lublina w krąg cywilizacji europejskiej (Etap II: 2015-2017), a następnie (Etap III: 2018-2020) uczynić miasto modelowym miejscem pracy nad zmianą społeczną poprzez kulturę.

Powszechnie wiadomo, że do najbardziej udanych projektów ESK należą te, które potrafiły odrodzić miasta dotknięte postindustrialnym kryzysem. Istnieją jednak w Europie, zwłaszcza Wschodniej, miasta i regiony, które nie były zagrożeniem przemysłowym, natomiast zagrożone są kryzysem z innych względów: niedoinwestowania, izolacji komunikacyjnej, biedy, migracji ludności na Zachód, braku perspektyw dla młodych ludzi. Lublin jest właśnie takim „przypadkiem”. I jest miastem, które postawiło na kulturę. Formułując hasło, *Miasto w dialogu*, Lublin dalekowzrocznie wykreślił linię rozwojową własnych ambicji. *Miasto w dialogu* pozwala rozwiązywać współczesne problemy i myśleć „do przodu”. Naszą aspiracją jest przywrócenie mieszkańcom przyszłości, transformacja miasta o bogatej przeszłości w *widzący Lublin*. Inaczej mówiąc, *Lublin w dialogu* to miasto o wysokiej kulturze pamiętania, europejskie, dobrosąsiedzkie, zintegrowane wewnętrznie, wychylone ku przyszłości i – koniec końców – z wyobraźnią obejmującą aspiracje, które odważnie przekraczają horyzont prowincji.

Lublin
Miasto
w dialogu

LUBLIN
2016
EUROPEAN
CITY OF CULTURE
OFFICIAL
CULTURAL
CALENDAR

PROGRAM „MIASTO W DIALOGU – 2017”

Lublin stoi na progu kolejnego w swej historii przełomu, a jego mieszkańcy mówią o konieczności zmiany jako najistotniejszej i najsilniej odczuwanej przez nich potrzeby doby współczesnej.

Nie chodzi tutaj o rozwiązanie bieżących problemów i uciążliwości, z którymi boryka się każde miasto w okresie transformacji. Potrzeba zastąpienia złych dróg lepszymi jest ważną sprawą dla mieszkańców, ale nie tego dotyczy odczuwana przez nich głęboka potrzeba zmiany. Rzecz w tym, aby wreszcie móc powiedzieć pełną piersią „moje/nasze miasto”, oswojone z tragicznym i fantastycznie powikłanym bagażem dziejowym, autentyczne, bez zakrytych lub zafałszowanych kart przeszłości, bez wykluczania kogokolwiek, zintegrowane z pamięcią i współczesną tkanką społeczną, świadome siebie, dialogujące ze sobą i światem, korzystające ze swobód obywatelskich idących w parze z odpowiedzialnością i zaangażowaniem społecznym. Po okresach niepewności i strachu przed tym, co nastąpi, zacierania pamięci i doświadczania różnych form zniewolenia Lublin pragnie odzyskać to, co jego mieszkańcom odbierane było najdłużej – przyszłość.

W roku 2017 Lublin będzie obchodził 700-lecie lokacji miasta – symbolicznego wszczęcia DNA cywilizacji europejskiej. Program „Miasto w dialogu – 2017” przygotowuje Lublin do wielkiej przemiany, do integracji sztuki ze społecznym zaangażowaniem, edukacją i przedsiębiorczością. Opiera się on na czterech osiach tematycznych: *Pamiętanie i antycypacja, Wobec Wschodu i Kultura wiedzy, Miasto i region*. Przewodnie tematy, odnoszą się do tego, co Lublin autentycznie posiada, co stanowi o jego tożsamości i wyjątkowości.

Lublin jest miastem pamięci, zarówno poprzez bogaty bagaż wydarzeń historycznych, jak i poprzez tworzoną konsekwentnie za sprawą innowacyjnych projektów artystycznych i edukacyjnych nowoczesną kulturę pamięci. Wschód jest raz bliżej, raz dalej Lublina, ale zawsze stanowił integralną część jego matrycy cywilizacyjnej. Jednym z najcenniejszych zasobów miasta są liczne uczelnie wyższe, tętniące bogatym życiem intelektualnym. Wieś jest silnie obecna w życiu miasta zarówno poprzez fakt, że duża część jego mieszkańców ma korzenie wiejskie, jak również dzięki słynnym w świecie przedsięwzięciom artystycznym nawiązującym do kultury wiejskiej jako źródła inspiracji sztuki nowoczesnej.

Przyjmując perspektywę krytyczną tematy przewodnie odnoszą się do tego, co dla Lublina stanowi problem, który nie został jeszcze ostatecznie rozwiązany, co stawia opór i jest istotną barierą do przewyciężenia. Związki Lublina z wsią ciągle są raczej tematem tabu, miasto nie zintegrowało jeszcze tej części swojego dziedzictwa. Praca wykonywana nad pamięcią przez artystów i animatorów kultury domaga się upowszechnienia, przeniknięcia do powszechnej edukacji i świadomości mieszkańców. Orientacja wschodnia miasta budzi nadal obawy przed przynależnością do tzw. Polski Be, prowincjonalnością i izolacją od europejskich centrów. Społeczność akademicka nie jest jeszcze w pełni zintegrowana z życiem reszty miasta.

Wszystkie cztery przewodnie tematy odnoszą się do tego, co stanowi prawdziwy potencjał rozwojowy Lublina, co odpowiednio wykorzystane, z rozpoznanymi i przewyciężonymi trudnościami, usytuuje miasto na mapie najprężniejszych centrów kultury europejskiej. Fascynującym wyzwaniem dla kultury miasta jest odpowiedź na pytanie – jak można kontynuować ginącą w Europie autentyczną kulturę wiejską, także w sensie spłacenia długu i objęcia jej opieką. Kolejnym wyzwaniem jest wykorzystanie potencjału tkwiącego w regionie: w dziedzictwie duchowym i kulturowej witalności małych miasteczek, w szlakach kulturowych, w jego ekologicznej i turystycznej atrakcyjności. Silnie odczuwana przez mieszkańców epoki postnowoczesnej potrzeba antycypacji przyszłości i tym samym zadomowienia w dynamicznie zmieniającym się świecie otwiera przed kulturą nowe możliwości i oferuje nowe narzędzia, choćby w postaci nowoczesnych technologii medialnych. To z kolei stanowi zaledwie jeden z wielu możliwych styków kultury i wiedzy, których potrzebę da się odczuć także w takich dziedzinach jak zarządzanie, kształcenie nowych kompetencji w kulturze czy cyberkultura. Kompleks Wschodu przemieniony w kompetencję uczyni z Lublina ośrodek odgrywający ważną rolę w rozwijaniu sąsiedzkiej strategii Unii Europejskiej w ramach Partnerstwa Wschodniego.

ETAP I – PROGRAM NA LATA 2012-2014

Pierwszy etap programu „Miasto w dialogu – 2017” tworzy obecnie ponad 60% projektów Finałowej Aplikacji Lublina, zgrupowanych w 13 węzłach, podzielonych na cztery osie tematyczne koordynowane przez odpowiadające im Pracownie. Skomponowany został z projektów, planowanych na lata 2012–2014, wybranych z Finałowej Aplikacji. Projekty te stworzyły wszystkie aktywne lubelskie podmioty kultury; instytucje samorządowe i organizacje pozarządowe, które będą ich realizatorami.

Niniejsza propozycja programowa jest przyczynkiem do dyskusji nad kształtem programu kulturalnego obchodów 700-lecia Lublina. Zakłada zarówno rozwój i wsparcie istniejących festiwalu, wydarzeń i inicjatyw kulturalnych, jak i otwarcie na nowe, innowacyjne projekty, zgodne z dynamiką życia kulturalnego.

- „PAMIĘTANIE I ANTYCYPACJA” przywołuje materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe. Bada zbiorowe postawy wobec przeszłości i przyszłości miasta, by w ten sposób zachęcić do dialogu o znaczeniu kultury pamięci i jej siły w budowaniu alternatywnych, często sprzecznych ze sobą wizji nie tylko przeszłości, ale w coraz większym stopniu także przyszłości.

Węzły programowe:

- Arche Nova
- Kręgi Europejskiej Pamięci
- Lublin Babel
- Kultura Krytyczna

- „WOBEC WSCHODU” dedykowane jest wschodniemu pograniczu Unii Europejskiej. Podkreśla zainteresowanie, możliwości i zobowiązania Lublina w zakresie pogłębiania dialogu z partnerami z Białorusi i Ukrainy, a także z innych krajów położonych na Wschodzie oraz uwydatnia fundamentalną rolę miasta w tworzeniu Partnerstwa Wschodniego Unii Europejskiej. Prezentuje Lublin jako pomost dla inicjatyw zainteresowanych współpracą partnerów z Zachodu i Wschodu.

Węzły programowe:

- Porwanie Europy
- Konfrontacje Europa – Rosja

- „KULTURA WIEDZY” wynika z wyjątkowej koncentracji zasobów akademickich w Lublinie i podkreśla ich udział w formowaniu tożsamości, dobrobytu i atrakcyjności miasta. Podejmuje dialog na temat rozwoju kulturalnego i intelektualnego oraz zatrzymywania talentów, tworzenia wiedzy, kreatywności i innowacyjności, inicjatyw badawczych, które uznają konieczność współdziałania między środowiskiem akademickim, grupami społecznymi, podmiotami miejskimi i publicznymi.

Węzły programowe:

- Kultura Wiedzy
- Drug@ Przestrzeń

- „MIASTO I REGION” skupia się na odniesieniu miasta do jego kontekstu regionalnego i źródłowej kultury wiejskiej. Ustanawia dialog między „miejskością” i „wiejskością”, rozumianymi jako matryce kulturotwórcze decydujące o stylach życia, formach sztuki oraz wyborze podstawowych wartości. Uwzględni fakt, iż wielu mieszkańców Lublina pochodzi z terenów wiejskich.

Węzły programowe:

- Gardzienice
- Europa Pro
- Krajobraz bez Granic

Wybór projektów zdeterminowany został poprzez trzy podstawowe zasady:

1. Wytwarzanie kultury otrzymało pierwszeństwo przed masowym importem „produktów” kulturalnych i objęło zarówno artystów lokalnych, jak i zagranicznych twórców zaproszonych do Lublina w celu podjęcia współpracy i partnerstwa z miejscowymi artystami i społecznościami.
2. Udział w kulturze ma wzrosnąć, ale będzie mu towarzyszyć także wzrost kompetencji i wiedzy o kulturze. Ambitne programy kulturalne często przeceniają faktyczne zainteresowanie odbiorców i zdolność odbioru sztuki w lokalnych społecznościach. Bywa też, że artyści skupiają się na własnym dziele kosztem odbiorcy. Uznając te zagrożenia, doceniamy znaczenie społecznej edukacji kulturalnej, która umożliwi rozwój kompetencji i zainteresowania kulturą i sztuką.
3. Mobilizowanie zasobów wymaga ustawicznego szkolenia menadżerów i innych specjalistów, którzy zadbają o sprzedaż dzieł kultury, rozwój rynku sztuki, partnerstwa z sektorem prywatnym, ambitnej turystyki kulturowej, strategii eksportu kultury.

CZTERY ZASADY – 4 x E

- **Empatia:** Dynamikę budowania lubelskiego programu kulturalnego stymulujemy bliskością Innego – człowieka, brzegu, świata. Lublin chce być partnerski wobec Wschodu, pełnić rolę bramy między światami, dać głos innej pamięci, wychodzić poza miasto, zgłębiać archaiczne źródła kultury, spotykać artystów z mistrzami nauki i innych dziedzin, być *Miastem w dialogu*. Nie będzie to możliwe bez zasady empatii, dającej pole obecności innemu i inspirującej do przekraczania siebie.
- **Efektywność:** Zasada ta nadaje kulturze moc sprawczą, zakorzenienie w rzeczywistości, przekonanie, że dzięki niej można dokonać zmiany społecznej, realnie oddziaływać na życie miasta. Projekty „efektywne” będą przywiązywać wagę do długiego trwania, kontynuacji, rezonansu, jaki budzą w otoczeniu, mądrej ewaluacji i myślenia strategicznego.
- **Ekologia kultury:** Zasada dotyczy oszczędnego gospodarowania zasobami kultury, od energooszczędnych żarówek w teatrach poczynając, a kończąc na sprawnym zarządzaniu instytucjami i projektami. inny jej aspekt to dbałość o środowisko, w którym tworzy się kulturę. Ludzie mieszkający w sąsiedztwie centrów kultury czy ustawianych na ulicach scen potrzebują rozmowy, też poprzez sztukę, angażującej ich do uczestnictwa. Wielkie przedsięwzięcia kulturalne to nie tylko szczęście dla mieszkańców, także ciężar wielu gości i wielu decybeli do późnych godzin nocnych. Trudno będzie go unieść bez wdrażania zasady ekologii kultury.
- **Eksperyment:** Lublin ma długą tradycję sztuki niesfornej, burzącej konwenanse, alternatywnej wobec skostniałych form kultury. Jako *Miasto w dialogu* będzie kontynuował tradycje eksperymentowania, starając się wygospodarować przestrzeń otwartą dla innowacyjności i niekonwencjonalnych form ekspresji artystycznej.

Do współtworzenia programu zostali zaproszeni wybitni artyści mieszkający w Lublinie i na Lubelszczyźnie, bądź też twórczo z miastem związani. Ta lista współtwórców jest ciągle otwarta i będzie na bieżąco aktualizowana.

„Miasto w dialogu – 2017” będą współtworzyli członkowie Komitetu Artystycznego Lublin ESK 2016

Tomasz Bazan – Aktor, reżyser teatralny
Jan Bernad – Dyrektor Artystyczno-Programowy Ośrodka Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych „Rozdroża”
Piotr Choroś – Główny specjalista ds. współpracy z organizacjami pozarządowymi, UM Lublin
Krzysztof Cugowski – Wokalista zespołu Budka Suflera
o. Tomasz Dostatni – Prezes Fundacji „Ponad Granicami” im. Świętego Jacka Odrowąża
o. Robert Gtubisz – Prezes Fundacji „Restaurare Basilicam”
Jan Gryka – Galeria Biała, Centrum Kultury
Mirostlaw Haponiuk – Dyrektor Ośrodka Międzykulturowych Inicjatyw Twórczych „Rozdroża”
Ryszard Kalinowski – Choreograf, Lubelski Teatr Tańca
Arkadiusz Klucznik – Dyrektor Teatru im. Hansa Christiana Andersena
Jan Kondrak – Autor tekstów, kompozytor, wykonawca, zespół Federacja
Jarosław Koziara – Artysta
Beata Kozidrak – Wokalistka zespołu Bajm
Rafał Kosiński – Animator kultury, Warsztaty Kultury
Tomasz Kranz – Dyrektor Państwowego Muzeum na Majdanku
Mieczysław Kseniak – Dyrektor Muzeum Wsi Lubelskiej
Stawomir Książniak – Dyrektor Dzielnicowego Domu Kultury „Węglin”
Teresa Księżka-Falger – Impresario muzyki klasycznej, prezes Stowarzyszenia im. H. Wieniawskiego
Robert Kuśmirowski – Artysta
Krzysztof Kutarski – Dyrektor Naczelny Teatru Muzycznego
Marcin Lachowski – Kurator, wykładowca historii sztuki, KUL
Grzegorz Linkowski – Reżyser filmowy, doradca Prezydenta Lublina ds. Lubelskiego Funduszu Filmowego
Romuald Lipko – Muzyk zespołu Budka Suflera
Piotr Majewski – Członek Lubelskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych
Witold Mazurkiewicz – Aktor, Dyrektor Festiwalu „Sąsiedzi”
Leszek Mądzik – Dyrektor Artystyczny Sceny Plastycznej KUL
Zygmunt Nasalski – Dyrektor Muzeum Lubelskiego w Lublinie
Janusz Opryński – Dyrektor ds. Artystyczno-Programowych Centrum Kultury
Paweł Passini – Artysta, reżyser teatralny, twórca neTheatre
Szymon Pietrasiewicz – Animator kultury, Przestrzeń Działań Twórczych „Tektura”
Tomasz Pietrasiewicz – Dyrektor Ośrodka „Brama Grodzka – Teatr NN”
Karolina Rozwód – Dyrektorka Teatru Starego w Lublinie
Grzegorz Rzepecki – Dyrektor Warsztatów Kultury – Filii Centrum Kultury
Marcin Skrzypek – Animator kultury, Ośrodek „Brama Grodzka – Teatr NN”
Zbigniew Sobczuk – Prezes Lubelskiego Towarzystwa Zachęty Sztuk Pięknych
Borys Somerschaf – Kierownik artystyczny zespołu „Kairos”
Włodzimierz Staniewski – Dyrektor Ośrodka Praktyk Teatralnych „Gardzienice”
Aleksander Szpecht – Dyrektor Centrum Kultury
Aleksandra Szulc-Choma – Dyrektorka Dzielnicowego Domu Kultury „Bronowice”
Waldemar Tatarczuk – Dyrektor Galerii Labirynt
Piotr Tokarczuk – Dyrektor Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Hieronima Łopacińskiego
Waldemar Wilkoteł – Członek Kabaretu Ani Mru Mru
Jan Twardowski – Dyrektor Zespołu Pieśni i Tańca „Lublin” im. Wandy Kaniorowej
Łukasz Witt-Michałowski – Reżyser teatralny, Scena Prapremier InVitro
Marcin Wójcik – Członek Kabaretu Ani Mru Mru
Michał Wójcik – Członek Kabaretu Ani Mru Mru
Bogusław Wróblewski – Prezes Wschodniej Fundacji Kultury „Akcent”
Tomasz Zeliszewski – Muzyk zespołu Budka Suflera
Anna Żak – Kierowniczka artystyczna Grupy Tańca Współczesnego Politechniki Lubelskiej
i inne/inni...

LUBLIN 2017 – DRUGA LOKACJA

Lublin 2017 roku wyobrażamy sobie jako miasto pielęgnujące swój europejski kod genetyczny, którego społeczność jest przygotowana do wejścia w nowy etap swojej historii.

Lokacja miasta z roku 1317, dokonana przez króla polskiego Władysława Łokietka, uczyniła Lublin autonomicznym europejskim podmiotem w kulturze i w handlu, zarówno w wymiarze regionalnym, jak i międzynarodowym. Zasadnicze jest znalezienie dla tej tradycji ciągłości i wpisanie jej we współczesny kontekst rodzącej się od nowa nowoczesnej tożsamości kulturowej Europejskiego Lublina. 700 lat po tym wydarzeniu, dzięki programowi „Miasto w dialogu – 2017”, Lublin dokona drugiej, symbolicznej lokacji, ukazującą jego mieszkańców jako dojrzałą społeczność obywatelską, aktywnie zmieniającą swoje miasto, ale również i Europę.

Program obchodów roku 2017 wieńczył będzie lata przygotowań, jego scenariusz stworzy Lublin artystyczny i obywatelski, europejski i regionalny. Przygotowania rozpoczęte procesem kandydowania w konkursie ESK, zainicjowanym w roku 2007, kontynuowane są poprzez realizację programów strategicznych Aplikacji w trzyletnich etapach w latach 2012-2014 i 2015-2017, zmierzając do finału w roku 700-lecia Lublina. Rok 2017 staje się datą graniczną ale i – nowym otwarciem. „Rok z życia miasta jako dzieło sztuki”, jako święto europejskich artystów i obywateli będzie elementem budowania nowego Lublina przyszłości, w którym kultura i sztuka już nie tylko służą zmianie społecznej, lecz przenikają każdy przejaw aktywności miasta i jego mieszkańców.

ZNACZENIE LOKACJI LUBLINA W 1317 ROKU

Dokument lokacyjny Lublina z 1317 roku formalnie potwierdził i rozszerzył przywileje handlowe miasta, dzięki czemu zaczęło ono czerpać większe korzyści ze swojego położenia na szlaku z Krakowa do Wilna, ówczesnych stolic Polski i Wielkiego Księstwa Litewskiego. Strategiczne położenie Lublina w pobliżu Wisły umocniło jego pozycję kluczowego ośrodka na szlaku handlowym z Bałtyku na Daleki Wschód, który od połowy XIII wieku został zmonopolizowany przez Ligę Hanzeatycką, sojusz gospodarczy miast handlowych północnej Europy. Unia polsko-litewska, którą przyniósł rząd dynastii Jagiellonów w XIV wieku, dodatkowo sprzyjała budowaniu pozycji Lublina jako miejsca spotkania ważnych szlaków handlo-

wych północnej Europy z tymi biegnącymi na południe i na wschód w stronę Morza Czarnego. W 1383 roku Jagiełło jako Wielki Książę Litewski nadał mieszkańcom lubelskim prawo wolnego handlu w Litwie, a w roku 1448 miasto uzyskało przywilej organizowania czterech jarmarków rocznie. Wkrótce Lublin zaczął prosperować jako ośrodek handlu tkaninami, woskiem, bydłem, futrami, drewnem, winem i żelazem i służył jako miejsce spotkań kupców ze Wschodu i Zachodu: Niemców, Żydów, Ormian, Rusinów i Tatarów, którzy podróżowali z towarami z Zachodu do Wilna i Moskwy oraz ku Morzu Czarnemu. Nadeszła dla Lublina era doskonałej koniunktury gospodarczej, która trwała do końca XVI wieku.

LUBLIN 2.0 – SYMBOLICZNA LOKACJA MIASTA

Pierwsza lokacja miasta odbyła się w realnej przestrzeni na Wzgórzu Staromiejskim, ta symboliczna „druga lokacja” mogłaby odbyć się już w przestrzeni wirtualnej – poprzez zaprojektowanie i zbudowanie w niej miasta cyfrowego (Lublina 2.0). Projekt ten może stać się jedną z ikon naszego miasta, pokazując jego nowoczesne i innowacyjne oblicze.

GENERACJA 2017

W roku 2012 w Gimnazjach rozpoczną naukę uczniowie, którzy maturę będą zdawać w symbolicznym dla Lublina roku 2017. Z myślą o nich stworzyliśmy projekt „Generacja 2017”, włączający lubelskie szkoły w program „Miasto w dialogu – 2017”. W jego ramach przygotowany zostanie specyficzny podręcznik – „Lublin. Instrukcja obsługi”, odkrywający przed młodymi osobami niezwykłość naszego miasta, jego historię, dziedzictwo kulturowe, europejską przeszłość i perspektywę. Wokół tej książki zbudowany będzie program edukacyjny poświęcony najważniejszym aspektom życia w mieście. Dzięki temu programowi nauczyciele dostaną wsparcie w budowie mądrej i ciekawej Szkoły, mocno związanej z miejscem na którym się znajduje.

ARCHE NOVA

Lublin i Lubelszczyzna staną się sceną spotkania kultur źródłowych ze sztuką nowoczesną, miejscem wspólnej pracy twórców sztuki współczesnej i ludowych artystów.

Europejskie i amerykańskie awangardy, odrzucając sztukę mieszczańską, kulturę masową i popularną, często szukały powinowactwa własnych praktyk artystycznych z kulturą źródłową. Archaiczne kultury plemienne i europejskie kultury ludowe inspirowały bezkompromisowych poszukiwaczy rudymenarnych kodów nowej sztuki. Odcisnęły piętno na eksperymentach muzycznych, twórczości kubistów i konstruktywistów, reformatorach tańca i teatru, którzy z poznawania archaicznych rytuałów czynili najważniejsze artystyczne wtajemniczenie.

„Arche Nova” podąża tymi tropami. Nie jest przypadkiem, że powstała w regionie lubelskim jako szczerze obdarzonym wciąż żywą i zróżnicowaną kulturą ludową, ale też kompetentnymi badaczami i twórcami, gotowymi nowatorsko odczytywać przesłanie tradycji.

ARCHAIKA I NOWOCZESNOŚĆ

Program jest próbą usytuowania archaicznych tradycji w perspektywie szeroko rozumianej sztuki współczesnej: teatru, tańca, muzyki współczesnej, sztuk wizualnych i sztuki performance. Odwoływać się będzie do idei Jerzego Grotowskiego. Wybór artystów festiwalu poprzedzony będzie międzynarodowym konkursem w latach 2013-2014. Zaproszeni artyści poznają miejscowe tradycje kultury ludowej i jej twórców, którzy uczestniczyć będą w powstawaniu dzieł, ich wykonaniu i kontynuacji nurtu pracy artystycznej. Wszystkie prace zostaną pokazane w 2017 roku, a ich prezentacja będzie ujęta w swoisty artystyczny rytuał.

AKADEMIA KULTURY: TRADYCJA I NOWOCZESNOŚĆ

Interdyscyplinarny program, a zarazem eksperyment kulturowy, będący spotkaniem kultury materialnej i duchowej Lubelszczyzny z kulturą współczesnego miasta. Wypracowanie nowego modelu edukacji stworzy warunki sprzyjające naturalnemu przekazywaniu tradycji. U podstaw programu leży silne przekonanie, że bez uznania kultury wiejskiej Lubelszczyzny jako wartości twórczej nie ma szans na zachowanie tożsamości mieszkańców miast regionu. Aspekt badawczy programu stworzy zaplecze źródłowo-naukowe dla jego realizacji. Aspekt edukacyjny to regularne zajęcia praktyczne dla dzieci i młodzieży prowadzone przez twórców ludowych w przedszkolach i szkołach oraz staże studentów. Do udziału

w nich zapraszani będą także artyści wyłonieni w konkursie rezydencjalnym festiwalu „Archaika i nowoczesność”. Program realizowany będzie we współpracy z ośrodkami akademickimi, środowiskami artystycznymi, władzami samorządowymi, placówkami oświatowo-edukacyjnymi oraz twórcami sztuki ludowej i współczesnej.

LETNIE SZKOŁY TRADYCJI

Program zakłada organizowanie na Lubelszczyźnie Międzynarodowych Letnich Szkół Muzyki Tradycyjnej dla młodzieży z różnych stron Polski i z zagranicy, która będzie uczestniczyła w zajęciach poświęconych nauce śpiewu, tańca i muzyki instrumentalnej oraz w wykładach i projekcjach filmów etnograficznych. Zajęcia prowadzone będą przez wykładowców z m. in. Białorusi, Litwy, Rosji, Serbii, Ukrainy i Polski. Organizacja letnich szkół poprzedzona będzie kwerendą w archiwach oraz badaniami terenowymi dotyczącymi tradycji muzycznych Lubelszczyzny. Uczestnicy programu spotykać się będą z lokalnymi śpiewakami, tancerzami i muzykami, by w praktyce poznać ich tradycje wykonawcze.

DŹWIĘKOWY ATLAS LUBELSZCZYNY

Ideą projektu jest stworzenie utworów muzyki współczesnej w oparciu o dźwięki i melodie nagrane w ciągu jednego dnia, o różnych porach, w miastach i wioskach regionu. Do udziału w projekcie zaproszeni będą znani kompozytorzy z Polski i zagranicy, m. in. Eugeniusz Rudnik, założyciel Studia Muzyki Eksperymentalnej. Brzmienia życia codziennego poddane kompozytorskiej interpretacji zachowane zostaną w oryginalnym wydawnictwie muzycznym.

WZORCE EUROPY

Projekt inicjujący dialog pomiędzy ginącym rzemiosłem a nowoczesnym projektowaniem. Lokalne tradycje wzornicze staną się inspiracją dla wzornictwa przemysłowego i współczesnego *designu* krajów UE, Partnerstwa Wschodniego. W jego ramach otwarta zostanie międzynarodowa wystawa konfrontująca lokalne i regionalne tradycje wzornicze z wzornictwem przemysłowym wykorzystywanym przez wszystkie branże przemysłu. Wystawie towarzyszyć będą targi, cykl praktycznych prezentacji rzemiosł oraz konferencja.

KRĘGI PAMIĘCI

Lublin staje się centrum działań artystycznych eksplorujących pamięć. Nie w konkurencji do muzeum, raczej w rozmowie, otwierającej również przed muzeami nowe perspektywy, inicjującej nowatorskie formy zagospodarowywania i prezentowania pamięci.

W tradycyjnych miejscach upamiętniania, a także tam, gdzie do tej pory panowała niepamięć, zagoszczą artyści i odniosą się do nich językiem sztuki nowoczesnej. Te miejsca to m. in. „singerowskie” miasteczka Lubelszczyzny, miejsca po nieistniejących już świątyniach chrześcijańskich i żydowskich w sercu Starego Miasta. Na linii pamięci powstawać będzie arteria miasta prowadząca z centralnego Placu Litewskiego do Centrum Spotkania Kultur – „od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej”. Współpracujący przy jej tworzeniu artyści staną wobec wyzwania odczytania wielokulturowego dziedzictwa w kontekście współczesności. „Wyspy pamięci” – miejsca naznaczone obecnością różnych kultur – ożyją przez instalacje artystyczne, spektakle, koncerty.

Świat trwa i ma przyszłość dzięki pamiętaniu. Tradycja żydowska mówi o 36 Sprawiedliwych, którzy na swych barkach trzymają świat. Spotkają się oni w Lublinie i podzielą opowieściami – to ludzie, którzy osobistym męstwem i wielkim sercem zmieniali bieg dziejów bądź uratowali choćby jedno życie.

36 SPRAWIEDLIWYCH

W ramach projektu „36 Sprawiedliwych” chcemy stworzyć żywą i poruszającą młodych ludzi opowieść o historii Europy ze szczególnej, często niedostrzeganą perspektywy tych, którzy z narażeniem własnego życia ratowali życie innych a często poświęcali je by przeciwstawić się złu. O tych ludziach możemy powiedzieć, że byli Sprawiedliwymi – tymi, którzy w trudnych czasach potrafili dać świadectwo człowieczeństwa, heroizmu i odwagi. Istnieje talmudyczna opowieść o tym, że w każdym pokoleniu jest nie mniej niż 36-ciu sprawiedliwych dzięki którym świat wciąż istnieje.

Powstanie w ten sposób historia XX-wiecznej Europy opowiedziana przez losy ludzi, którzy potrafili znaleźć w sobie siłę na sprzeciwienie się totalitarnemu państwu, dyktaturze, czystkom etnicznym czy też konfliktom religijnym w różnym czasie i w różnych miejscach. Historie Sprawiedliwych będą dokumentowane i opowiedziane przez młodych ludzi żyjących w tych samych miejscach co oni. Tak opowiedziana historia Europy będzie też historią rodzenia się nowej Europy. Zebrany materiał posłuży do zbudowania wystawy – instalacji w Muzeum Majdanek. Stworzony zostanie również wirtualny „Europejski Szlak Sprawiedliwych”, po miejscach w których wydarzyło się 36 wybranych historii.

OPOWIEŚCI ULICY SZEROKIEJ

W każdym większym mieście europejskim na jego mapie możemy odnaleźć ulicę Szeroką. Zazwyczaj była to główna ulica dzielnicy żydowskiej a jej mieszkańcami byli Żydzi ale nie tylko – często te ulice miały charakter wielokulturowy. Jedną z takich ulic jest nieistniejąca już lubelska ulica Szeroka, która została zrównana z ziemią przez Hitlerowców w czasie likwidacji dzielnicy żydowskiej. Pragniemy spojrzeć na historię Europy poprzez pryzmat historii ulic Szerokich z wybranych kilkunastu miast europejskich. Elementami projektu będą: książka - przewodnik pokazująca historię tych ulic (powstałby w ten sposób Europejski Szlak Ulic Szerokich); album fotograficzny pokazujący przeszłość i teraźniejszość tych ulic na starych i współczesnych zdjęciach; strona internetowa prezentująca europejskie ulice Szerokie.

ŚLADAMI SINGERA

Charakterystycznym elementem krajobrazu kulturowego przedwojennej Lubelszczyzny było małe miasteczko - „sztetl” z mieszkającymi w nim Polakami i Żydami. Często zamieszkiwali je również prawosławni i unicy. Te małe miasteczka tworzyły wieloetniczny, unikalny w skali europejskiej krajobraz kulturowy. W wyniku zagłady społeczności żydowskiej w czasie drugiej wojny światowej te miasteczka, ze swym specyficznym klimatem kulturowym przestały istnieć. Pamięć o tamtym zgładzonym przedwojennym świecie ulega coraz większemu zatarciu a jeżeli powraca to raczej jako sentymentalno-nostalgiczne opowieści często bardzo dalekie od rzeczywistości biednych sztetli. Może teraz, kiedy wielokulturowość Europy staje się cechą charakterystyczną, warto wrócić do tamtego zapomnianego dziedzictwa, mimo, że kryje się w nim również wiele bólu i krzywdy.

Głównym motywem Festiwalu „Śladami Singera” jest podróż śladami opowiadań I. B. Singera dziejących się w małych miasteczkach Lubelszczyzny. Pisarz tu właśnie osadził swój magiczny jidiszland, tu właśnie w wielu miasteczkach - sztetlach Lubelszczyzny dzieje się akcja większości jego opowiadań. Symboliczną postacią dla Festiwalu jest Jasza Mazur, bohater najbardziej znanej książki Singera – „Sztukmistrz z Lublina”. To on ze swoim taborem - zespołem kuglarzy, muzyków, sztukmistrzów i cyrkowców podróżował będzie po drogach Lubelszczyzny. Tabor zatrzymując się w każdej miejscowości zrealizuje projekt animatorski nawiązujący do historii tego miejsca poprzez warsztaty teatralne z dziećmi i młodzieżą.

EUROPEJSKI SZLAK WOLNEGO SŁOWA

Szczególnie ważną częścią historii powojennej Europy są podziemne i emigracyjne wydawnictwa, które walczyły słowem o prawdę, wolność i demokrację. Działały one głównie w państwach komunistycznych (Polska, Rosja, Czechy, Słowacja, Niemcy, Węgry). Przywołajmy tu słowa Ryszarda Kapuścińskiego z tekstu „Siła słowa”: *Nie możemy sobie wyobrazić podręcznika historii powszechnej, w którym*

nie byłoby rozdziału o tym, jak słowo pisane w formie kursujących ulotek, tajnych pisemek, podziemnej prasy i nieregularnych wydawnictw wpływało na wynik toczących się walk społecznych i politycznych. (...) To właśnie pisanie – demaskujące i oskarżycielskie, a często zwyczajnie informujące – miało ważny udział w likwidacji gułagów i obozów koncentracyjnych, obalaniu wielu zbrodniczych reżimów. (...) I właśnie dlatego, że słowo pisane mogło zawsze wiele zmienić, było przez wieki postrachem każdej autorytarnej władzy, która zwalczała je wszelkimi sposobami.

Zbudujmy opowieść (wystawa, książka, internet) o tych niezależnych obywatelskich działaniach, które tworzyły fundament dla europejskiej demokracji o tym jak wolne słowo zmieniło Europę. Będzie to opowieść o różnych podziemnych pismach, ich redaktorach, podziemnych drukarniach oraz wydawnictwach działających na emigracji np. paryska „Kultura”. To w Lublinie w połowie roku 1976 została uruchomiona przez środowisko studentów KUL-u podziemna drukarnia. W epoce PRL-u było to jedno z pierwszych tego typu działań i jednocześnie początek podziemnego, niezależnego ruchu wydawniczego w Polsce. Powstanie tej drukarni było czymś zupełnie wyjątkowym nie tylko w kraju ale też na skalę całego bloku komunistycznego. Tak więc w Lublinie, który kojarzy się z początkiem przejmowania w Polsce władzy przez komunistów oraz z wprowadzeniem przez nich represyjnej cenzury, zaczęto 30 lat później druk wolnego słowa, odkłamującego rzeczywistość totalitarnego państwa.

URNY WOLNOŚCI

W roku 2014 obchodzić będziemy 25-lecie niezwykle ważnych wydarzeń dla całej Europy. Na początku 1989 roku doszło w Polsce do obrad „Okrągłego Stołu” w czasie których rozmawiały władza i opozycja. Otworzyło to drogę do wyborów z dnia 4 czerwca 1989 roku. Dzięki temu, że ludzie poszli wtedy głosować nastąpił bezkrwawy koniec komunizmu w Polsce. Był to wielki tryumf „Solidarności”. To wtedy też duch wolności ruszył z Polski i przeszedł przez inne europejskie kraje będące pod rządami komunistów. Był to początek gwałtownych przemian jakie zaczęły zachodzić w tych krajach. Kulminacja tych zdarzeń nastąpiła jesienią 1989 roku - nazwano je „jesienią ludów”. Przypomnijmy dramatyczne wypadki w Pradze i Bukareszcie. Wtedy też zburzono Mur Berliński. Ze względu na spektakularność tego ostatniego wydarzenia zaczęto zapominać, że drogę do tego wszystkiego co wydarzyło się w Europie jesienią 1989 roku otworzył skromny z wyglądu obiekt, jakim jest zwykła wyborcza urna. Tak więc to właśnie ten przedmiot jest prawdziwym symbolem zmian jakie zaszły w Europie po roku 1989.

W dniu 4 czerwca 2014 roku, czyli 25 lat po tamtych pamiętnych wyborach zostanie ustawiona na Placu Litewskim w Lublinie instalacja artystyczna zbudowana z pudeł – urn wyborczych. Będzie ich 170, tyle ile było wtedy w Lublinie komisji wyborczych. To symboliczne działanie w przestrzeni miasta ma przypomnieć, że to co się stało, 4 czerwca 1989 roku jest dziełem tych wszystkich, którzy poszli wtedy głosować.

BARAK 56 LESZKA MĄDZIKA

Przestrzeń baraku na Majdanku stanie się miejscem spotkania sztuki i pamięci. Piętno miejsca, jego znaczenie i wyraz zobowiązuje do dania dowodów pamięci tym wszystkim, których dotknęły cierpienie, ból, lęk i śmierć. Dramat tego fragmentu ziemi uczynił z niej sarkofag losu ludzkiego, którego obraz zostawił trwałą bliznę, która zostanie z nami na zawsze. Nie powinna ona pozostawiać nas obojętnymi, wyzwala wiele myśli i uczuć, które indywidualnie przeżyte stają się inspiracją w tworzeniu sztuki.

Od 40 lat teatr jakim jest Scena Plastyczna KUL, wpisuje się w to myślenie, które przeczuwamy krążąc w labiryncie baraków śmierci obozu, jakim jest Majdanek. To miejsce dopomina się znaków, które nie pozwolą wypłowieć tragedii, która tu zdarzyła się przed laty. Mając tego świadomość pragniemy tak je zagospodarować artystycznie, by stało się żywym organizmem, który przez sztukę utożsamia się z jego wymową. Elementami projektu będą: spektakle autorskie Leszka Mądziaka i Sceny Plastycznej KUL; wystawy związane z martyrologią i dramatem śmierci, dotyczące misterium odchodzenia, przemijania, czasu, stworzone przez artystów, którym bliska i ważna jest tematyka wyżej przywołana; warsztaty teatralne będące refleksją nad znaczeniem obrazowego teatralnego porozumiewania się ludzi z różnych kultur i religii. Doświadczenie, które wypracowała Scena Plastyczna KUL w pojęciu „teatr wizualny”, miałoby swoją stałą, ostateczną przystań w tak ważnym dla kultury miejscu jakim jest Państwowe Muzeum na Majdanku. Wykształcona przez lata formuła teatru plastycznego, której język obala bariery porozumienia się poszerzyłaby krąg swoich odbiorców.

LUBLIN BABEL

Arcydzieła literackie powołały do życia światy tak intensywne, że nieomal rzeczywiste. Dzięki nim w naszej wyobraźni zagościły dziesiątki niezapomnianych postaci, wzbogacając ją o mity tworzące obszary społecznych emocji, lęków i nadziei. „Lublin Babel” stanie się agorą spotkania bohaterów literackich tej ponadnarodowej wspólnoty marzeń.

Wędrująca przez Europę Trupa Sztukmistrza zaprosi do Lublina najsłynniejsze postacie literackie, których uliczna parada zainauguruje wielki karnawał literatury. Przyjadą one m. in. z La Manchy (Don Kichot i Sancho Pansa), Pragi (Józef K. i Szwejk), Elsynoru (Hamlet), Gdańska (Oskar z blaszanym bębenkiem), Kopenhagi (Dziewczynka z zapałkami), Werony (Romeo i Julia), Indii (Siddharta), Wilna (Konrad), Szwarzwaldu (Narcyz i Złotousty), Moskwy (Woland ze swoją świtą), Transylwanii (Dracula), Drohobycza (Schulz), Florencji (Beatrycze), Krakowa (Pan Cogito). Spotkają się z bohaterami literackimi stworzonymi przez geniuszy słowa związanych z Lublinem: Isaaka B. Singera, Józefa Czechowicza czy Władysława Panasa.

„Lublin Babel” zawładnie całym miastem, jego przestrzeniami intymnymi i publicznymi. Stare Miasto zamieni się w Międzynarodową Scenę Opowiadaczy, a współtwórcami i animatorami projektu „1000 mieszkań poezji” staną się sami mieszkańcy. W centrum Lublina powstanie „Tajemniczy Ogród” – prawdziwe królestwo literatury dla najmłodszego pokolenia, przestrzeń twórczej zabawy z postaciami z bajek. W szkołach, przedszkolach, bibliotekach, ale i w miejscach niekojarzonych z książkami, zostaną otwarte „Terytoria czytania”, animowane przez emerytowanych nauczycieli i aktorów. Uczestniczące w akcji „Zróbmy razem książkę” dzieci same wymyślą i wykonają książki artystyczne. Na koniec dorośli i dzieci przybędą na Wielki Bal, aby przemienić się w postaci ze swoich ukochanych książek i tańczyć i radować się przy muzyce Baśniowej Orkiestry.

1000 MIESZKAŃ POEZJI

Projekt proponuje nowe podejście do formuły festiwalu poprzez zastępowanie wielkich i kosztownych imprez licznymi niewielkimi wydarzeniami, których organizatorami są osoby prywatne. Współtwórcami i animatorami projektu są mieszkańcy Lublina udostępniający swoje domy na potrzeby otwartych spotkań z poetami i tłumaczami z Polski i Europy, jako miejsca wspólnych lektur ulubionych wierszy, dyskusji o książkach, odsłon „galerii jednego obrazu”, nawiązującego do poezji lub ilustrującego tom wierszy.

FESTIWAL OPOWIADACZY „SŁOWODAJĘ”

Opowiadanie historii stanowi integralną część dziedzictwa kultury mówionej. Przygotowując się do festiwalu, już w 2012 roku powołałyśmy nieformalną szkołę opowiadaczy. W kolejnych latach otwarta zostanie Międzynarodowa Scena Opowiadaczy „Re-Telling Europe”. Wystąpi na niej kilkudziesięciu mistrzów słowa różnych pokoleń, którzy sięgną do skarbcza kultury oralnej i opowiedzą na nowo duchowe dzieje Europy. Festiwalowi towarzyszyć będą: konferencja poświęcona refleksji nad dawnym i współczesnym sposobem opowiadania

TERYTORIA CZYTANIA

Terytoria powstaną w większości przedszkoli, szkół podstawowych, bibliotek i domów kultury oraz w innych, nietypowych, przestrzeniach Lublina; także w miejscach zdegradowanych. Obok wspólnego czytania książek, odbywać się w nich będą spotkania z pisarzami, teatralne adaptacje literatury dziecięcej, warsztaty literackie i ilustratorskie dla dzieci i ich rodzin. Działania festiwalowe wspierać będzie rzesza wolontariuszy, w tym seniorów, emerytowanych nauczycieli i aktorów. Od początku w powstawanie Terytoriów zaangażowani zostaną niepełnosprawni. Ponadto zorganizowane zostaną sympozjum naukowe „Literatura – Dzieci – Czas” oraz międzynarodowa wystawa najpiękniejszych ilustracji książkowych autorstwa klasycznych, XIX i XX-wiecznych ilustratorów.

TAJEMNICZY OGRÓD

Położony w centrum Lublina Ogród Saski zamieniony zostanie w dziecięcą, magiczną krainę marzeń, przygody i przyjaźni – w „Tajemniczy Ogród”. Bohaterowie z baśni i bajek będą uczyli dzieci empatii, szacunku dla odmienności i drugiego człowieka, miłości do przyrody i wszelkich istot żywych. Specjalne zajęcia przygotują lubelskie organizacje zajmujące się osobami niepełnosprawnymi, wykluczeniami społecznymi i ekologią. W „Tajemniczym Ogródzie” powstanie też scena dla spektakli plenerowych z udziałem dzieci i dla dzieci, na której prezentowane będą spektakle przygotowane przez Teatr Lalki i Aktora.

ZRÓBMY RAZEM KSIĄŻKĘ

Nie ma nic bardziej fascynującego od możliwości stworzenia rzeczy, którą możemy podzielić się z innymi. Wspólnie z zaproszonymi artystami dzieci będą miały możliwość wymyślenia, napisania, zaprojektowania i wykonania książek artystycznych związanych z bohaterami istotnych wydarzeń w historii Lublina i Europy. Stworzone z myślą o swoich rówieśnikach z innych regionów Europy, książki artystyczne zostaną przedstawione na objazdowej wystawie.

KULTURA KRYTYCZNA

Lublin chlubi się bogatą tradycją sztuki zaangażowanej i teatrów alternatywnych. Tym bardziej dzisiaj chce się włączyć w działania zmierzające do odrodzenia „ducha krytycznego”.

O tożsamości kultury europejskiej przez wieki decydowały krytycyzm, autoironia, zaangażowanie społeczne i polityczne. W dobie dominacji rynku, autopromocji, podporządkowania kultury domenie narodowej wartości te zostały zagrożone. Uświadomiamy sobie, że przewyciężenie kryzysu, o którym coraz częściej dyskutuje się w Europie, związane będzie z odrodzeniem kultury krytycznej. Rozumiemy przez to tworzenie sztuki, która nie jest wyizolowana z kontekstu, świadoma tradycji, odważnie reaguje na problemy polityczne, jest czułym barometrem przemian społecznych, chce być obecna w przestrzeni publicznej, kładzie akcent na margines i zjawiska wypierane z dominującego dyskursu, a jej orężem często bywają niesforność i eksperyment formalny.

Forum Teatru Politycznego zamieni Lublin w agorę publicznej debaty o sprawach, wobec których współczesny Europejczyk nie powinien przechodzić obojętnie. Podobnie festiwal „Transeuropa” eksplorujący takie problemy społeczne, jak równość mężczyzn i kobiet, różnorodność kulturowa czy mniejszości i wykluczenia. Polskie tradycje sztuki performance staną się punktem wyjścia dla konfrontacji wybitnych performerów podczas Europejskiego Forum Sztuki Performance.

EUROPEJSKIE FORUM SZTUKI PERFORMANCE

Wieloletni projekt spotykający historię polskiego performance’u i jego współczesność, z najbardziej znaczącymi światowymi artystami tej dziedziny sztuki. Dzięki Forum powstanie pierwsze w kraju zdigitalizowane archiwum, które przypomni czterdziestoletnią historię sztuki akcji w Polsce, ukazując jej rolę w kształtowaniu się europejskiej kultury niezależnej. W ramach cyklu „Ślady” prace stworzą najbardziej znaczący artyści światowej i polskiej sztuki performance. Forum towarzyszyć będą sympozja, realizacje filmów dokumentalnych, warsztaty, część otwarta przeznaczona dla młodych artystów. Lublin stanie się również obszarem sztuki performance, rozumianej jako interwencja w przestrzeniach „nieartystycznych”, zapomnianych, zdegradowanych i naznaczonych trudną sytuacją społeczną.

SZTUKA EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ W OBLICZU KULTURY GLOBALNEJ: HISTORIA I WSPÓŁCZESNOŚĆ

Globalizacja współczesnego świata prowokuje nie tylko do szukania regionalnych identyfikacji oraz porównań sztuki regionu Europy Środkowo-Wschodniej ze sztuką współczesną, która ma globalny wymiar niejako z definicji, ale też analiz

historycznych, pytań o charakterze retrospektywnym dotyczących miejsca jaką ta kultura zajmowała na mapie świata. Konferencja poświęcona tym zagadnieniom zarówno w części historycznej jak współczesnej kładłaby nacisk na analizy porównawcze i szukałaby odpowiedzi na pytanie o miejsce regionu w skali globalnej. Podejmie również temat kultury post-totalitarnej / post-autorytarnej, jako części studiów post-kolonialnych. Ostatnią ramą będzie problem nowego kolonializmu, towarzyszącego globalnej ekonomii oraz globalnej kulturze konsumpcyjnej i miejsca w nim krytycznej sztuki współczesnej, zarówno w post-komunistycznej Europie, jak w świecie postkolonialnym i dawnych kolonialnych metropoliach. W konferencji wezmą udział historycy i teoretycy sztuki z krajów Europy Środkowo-Wschodniej jak również badacze sztuki regionu z pozostałych krajów Europy i świata. Naturalną konsekwencją konferencji będzie wystawa prezentująca sztukę Europy Środkowo-Wschodniej. Opiekę naukową nad projektem przyjął Piotr Piotrowski.

LAB – LUBLIN ART BIENNALE

Nowy, cykliczny, otwarty, międzynarodowy przegląd sztuki aktualnej odbywający się w cyklu dwuletnim. LAB jest adresowany do młodych artystów, będących na początku swojej drogi twórczej. Udział w biennale będą mogli zgłaszać indywidualni artyści jak również galerie. Międzynarodowe jury dokona wyboru laureatów. Lublin Art Biennale będzie wydarzeniem przełomowym, dzięki doskonałym relacjom Lublina ze środowiskami artystycznymi na Wschodzie, zamierzamy doprowadzić do spotkania w ramach Biennale artystów z Zachodu i Wschodu Europy, jakiego nigdy dotychczas nie było. LAB może stać się miejscem odkrywania nowych talentów. Pozwoli na rozpoznawanie nowych tendencji w sztuce, będzie aktywizowało środowisko lokalne, stanowiło bazę do wymiany wiedzy i doświadczeń.

FORUM TEATRU POLITYCZNEGO

Od lat 70. Lublin jest stolicą teatrów alternatywnych, kontestujących i poszukujących. Aktualny wymiar tej tradycji nada Forum Teatru Politycznego, spotkanie grup komentujących sytuację polityczną i społeczną w aspekcie lokalnym i globalnym, upominających się o prawa człowieka, etyczną konsumpcję, prawa mniejszości, problemy związane z ochroną środowiska i zmianami klimatu. Teatr polityczny z założenia wytrąca z automatyzmu postrzegania świata. Przewartościowuje sfery związane z podmiotowością, inspiruje do aktywności w przestrzeni publicznej i partycypacji obywatelskiej. Forum jako antyfestiwal zakłada długofalową pracę w przestrzeniach zdegradowanych, opartą na współpracy z liderami lokalnych społeczności.

FESTIWAL TRANSEUROPA

Specjalna edycja międzynarodowego „Festiwalu Transeuropa”, wydarzenia łączącego sztukę, edukację i publicystykę. Wystawy, wykłady, warsztaty, dyskusje, spektakle, performance prezentowane w jego ramach odnoszą się do wielości kultur, różnorodności tożsamości i orientacji seksualnych. Transeuropa to święto demokracji lokalnej, feminizmu, ekologii, queer i sztuki wrażliwej społecznie, to upominanie się o prawa kobiet, mniejszości, przybyszów.

SACRUM A KULTURA

Artystyczno-intelektualne „Euroimaginaria” przywołają dzieła i idee odnoszące się do związku sfer sacrum i kultury. Wydarzenia skoncentrują się wokół trzech poziomów tematycznych: Ratio (seminaria i wykłady z udziałem intelektualistów z Europy i świata, przedstawicieli różnych wyznań i poglądów); Ars (wystawy malarstwa ze zbiorów europejskich zakonów dominikańskich); Fides (ekumeniczny festiwal sakralny).

PORWANIE EUROPY

Lublin chce porwać Europę na Wschód, przypominając o wspólnocie korzeni cywilizacyjnych i odwołując się do solidarności społecznej, która jest jedną z fundamentalnych wartości europejskich.

Porwanie Europy na Wschód dokona się na początku wiosny, choć zapowiadały je wcześniejsze projekty i długie lata przygotowań. W pierwszych dniach czerwca na placu Litewskim będzie miało miejsce wielkie widowisko pantomimiczne, podczas którego w rolę byka wcieli się Sztukmistrz Wschodu, uprowadzając piękną Europę do Lwowa. Na wspaniałej uczcie godowej dokonają się zaślubiny Wschodu z Zachodem. Ich świadkami będą spadkobiercy tradycji bizantyjsko-słowiańskich, zafascynowani nią twórcy z łacińskich krajów Zachodu oraz wszyscy budujący mosty między tymi dwiema cywilizacjami. Dokonując tego porwania, Lublin zbliży Unię Europejską z Europą Wschodnią, ukaże jej wspaniałe tradycje duchowe i dzisiejszy wielki potencjał dla współpracy kulturalnej, rozładuje lęki i uprzedzenia zapieczętowane po obu stronach, odczaruje granicę rozdzielającą te dwa światy – i zaczaruje Zachód oryginalnymi wizjami artystycznymi. W duszy „Starej Europy” Lublin przebudzi tęsknotę za Wschodem, żywą w niej od zawsze i stanie się partnerem w jej zaspokajaniu.

BYZANTIUM LUX

Przekraczające granice pomiędzy dziedzinami sztuki całoroczne, wielowymiarowe wydarzenie artystyczne. Przywoła w perspektywie współczesności pytania o obopólną fascynację: świata zachodniego mitem Wschodu (Ex Orient Lux) oraz świata wschodniego chrześcijaństwa kulturą Zachodu. Jego inspiracją i punktem odniesienia jest słynna Kaplica Trójcy Świętej na lubelskim Zamku, żywe świadectwo transgresji kulturowej: bizantyjskie wnętrza (dusza Orientu) zamknięte w gotyckiej bryle (skorupa Okcydentu). „Byzantium Lux” składa się z dwóch dopełniających się części: festiwalu „Mediacje / Medytacje”, cyklu wystaw „Blask obrazu”, tworząc wieloaspektowy program działań wystawienniczych, edukacyjnych i wydawniczych.

MEDIATONS/MEDITATIONS

Wschodnio-ruskie freski w gotyckiej kaplicy jawią nam się jako dowód istnienia szczeliny w okcydentalnym monolicie, przez którą wlewa się światło tradycji europejskiego Orientu, rzeczywistego symbolu przestrzeni medytacji i mediacji. Triada pojęciowa mediacje / medytacje / transgresja stanowić będzie klucz konstrukcyjny w budowaniu „kilkunastomiesięcznego” cyklu imprez ideowo powiązanych z dualistycznym charakterem Kaplicy Trójcy Świętej. Kilkunastu wybitnych artystów

zakorzenionych w zachodnim idiomie sztuki stworzy dzieła w relacji do formalnej i religijnej spuścizny ikony. Istniejące w Lublinie instytucje będą przygotowywać autonomiczne projekty, mieszczące się w ramach wyznaczonych przez problem mediacje / medytacje / transgresja. Idea mediacji, jako nadrzędna, realizowana będzie w nieustannym dialogu kuratora z poszczególnymi galeriami, instytucjami, festiwalami, historią i sztuką współczesną. Pozostałe działania artystyczne i towarzyszące im seminaria, konferencje i warsztaty, w które zaangażowane będą lubelskie galerie i uniwersyteckie wydziały artystyczne, odbywać się będą w cyklach obejmujących cały rok. Takie pojęcia, jak: kanon, idol, hierarchia, transcendencja, frontalność, powierzchnia czy stylizacja, ustanowią ideową ramę poszczególnych realizacji umieszczonych w różnych punktach Lublina.

BLASK OBRAZU

Kluczowe etapy przemian relacji między Zachodem a wyobraźnią Wschodu, charakterystyczne dla sztuki XIX i XX wieku, zostaną zaprezentowane poprzez cykl wystaw poświęconych każdorazowo jednemu arcydziełu sztuki modernistycznej. Wybrany obraz stanie się osnową wielowymiarowej lektury źródeł, reinterpretacji i prezentacji towarzyszących mu kontekstów. Będą to m. in.: dzieła Blake'a, Moreau, Klimta, Bernarda, Sérusiera, Gauguina, Malewicza, Mondriana, Strzemińskiego, Kandinsky'ego, Nowosielskiego, Rothko.

INTEGRACJE – KONGRES

Jedno z najważniejszych wydarzeń artystycznych, którego program wypracowany jest przez kolejne Kongresy Kultury Partnerstwa Wschodniego (2011, 2013). Jego ideą jest włączenie Europy Wschodniej w budowanie wspólnej europejskiej przestrzeni kulturowej. Pierwsze edycje Kongresu skoncentrują się na stworzeniu z Partnerstwa Wschodniego projektu kulturowego. Natomiast zrealizowany w 2014 roku ogólnoeuropejski projekt „Integracje”, poprzez prezentacje artystyczne, debaty publiczne i pokazy najlepszych praktyk postara się odpowiedzieć na pytanie, jak w Europie jutro kultura może pełnić rolę „tkanki łącznej”. Powstanie również wędrująca po Europie wystawa poświęcona twórcom, których dzieła i postawa życiowa w sposób istotny wpłynęły na integrację wspólnoty europejskiej.

UKŁAD KRĄŻENIA

W ramach tego interdyscyplinarnego wydarzenia artyści nowego tańca, muzycy, plastycy, performerzy wystąpią w przestrzeniach Lublina oraz miast i miasteczek regionu, takich jak podwórka, centra handlowe, ulice, place, instytucje publiczne. Ideą projektu jest ożywianie wielorako rozumianych układów „centra – peryferie” poprzez wsparcie współpracy artystów pracujących w dużych miastach Europy

z młodymi tancerzami pochodzącymi z regionu. W ramach projektu powstanie również Wschodnioeuropejskie Forum Tańca Współczesnego – platforma współpracy centrów choreograficznych z Polski oraz Europy Wschodniej i Zachodniej.

DANCE SPOT

„Dance spot” to miejsce żywego eksperymentu na styku tańca współczesnego i nowych technologii oraz spotkania tancerzy o tradycji baletowej z krajów Partnerstwa Wschodniego z europejskimi mistrzami tańca współczesnego. Głównym założeniem „dance spotu” jest inspirowanie i wspieranie realizacji projektów artystycznych, w których choreografowie, tancerze, artyści obrazu wspólnie z programistami i futurologami będą badać możliwości zastosowania technologii cyfrowych w obrębie sztuk performatywnych. Praca „dance spotu” zaowocuje pokazami performance'ów wizualnych i spektakli oraz specjalną edycją festiwalu Spotkania Teatrów Tańca.

L² – POTĘGOWANIE KULTURY LUBLINA I LWOWA

Wieloletni i wieloaspektowy projekt transgranicznej współpracy kulturalnej. Okres przygotowawczy zakłada szkolenia dla ukraińskich menadżerów i producentów z Ukrainy (zarządzanie kulturą), organizację wspólnych wydarzeń artystycznych, wymiany artystyczne połączone z rezydencjami. Efektem finałowym będzie „artystyczny najazd Lwowa na Lublin”. W Lublinie zagoszczą specjalne edycje lwowskich festiwali: Tydzień Sztuki Aktualnej, Festiwal Kina Niezależnego „Kinolew”, Festiwal Muzyki Współczesnej „Kontrasty”. Wybrane lubelskie instytucje kultury i organizacje kulturalne na miesiąc oddadzą się wtedy we władanie artystom i menadżerom lwowskim. Lwowscy animatorzy przygotowują cykle koncertów, dzięki którym na lubelskich scenach zobaczymy wybitnych muzyków ze Lwowa. Aktorzy oddadzą się we władanie lwowskim reżyserom, a galerie pokażą sztukę współczesną Ukrainy.

KONFRONTACJE EUROPA–ROSJA

W politycznej, społecznej i artystycznej dyskusji o przyszłości Europy ważne miejsce zajmuje Rosja. Szczególnie nasz region Europy wyczulony jest na rosyjskie postawy, i postawy Europy Zachodniej wobec Rosji. Lublin, prowadzący w swoim programie ciągły dialog między wschodem i zachodem nie zapomina także o tym aspekcie budowania dialogu dla wspólnej przyszłości.

„KONFRONTACJE TEATRALNE” JANUSZA OPRYŃSKIEGO

Bazą dla tego projektu jest festiwal „Konfrontacje Teatralne”, którego główną osią prezentacji w najbliższych latach będzie teatr rosyjski. W najbliższych latach Konfrontacje przerodzą się w wielką platformę kulturalnego spotkania Rosji z Europą. Obok teatru włączy ona do programu także inne dziedziny twórczości, w tym sztuki wizualne, film, taniec i literaturę. W najbliższych latach, na specjalne zamówienie, wybrani reżyserzy z Rosji oraz krajów Partnerstwa Wschodniego zostaną zaproszeni do stworzenia spektakli razem z wybranymi teatrami z Unii Europejskiej. Następnie proces ten ulegnie odwróceniu – reżyserzy z UE zostaną zaproszeni na rezydencje do teatrów rosyjskich. „Konfrontacje” to również całoroczny cykl debat na temat znaczenia kultury dla zbliżenia Rosji i Europy oraz roli Polski w tym procesie.

FORUM WIZJONERÓW

Spotkanie wybitnych humanistów i wizjonerów Europy wschodniej i zachodniej inspirujących wyobraźnię i pogłębiających wrażliwość etyczną. Wykłady i debaty stawiające pytania o przyszłość swoją i swoich najbliższych, o mierzenie się z zagrożeniami cywilizacyjnymi. Ludycznym wymiarem Forum będzie Karnawał Proroków i Wizjonerów połączony z festiwalem artystycznych wizji przyszłości. Ważnym elementem projektu jest stworzenie „Nagrody Widzącego”, przyznawanej co dwa lata w trakcie kolejnych edycji Forum. Laureat wygłosi cykl wykładów, i wskaże „młodego wizjonera” który wskaże nowe ścieżki rozwoju dla Lublina.

ROSJA JAKIEJ NIE ZNAMY

Cykl w którym spotykać się będą wybitni przedstawiciele rosyjskiej humanistyki, nauki, życia społecznego, ze znanymi postaciami z Polski i Europy Zachodniej, zafascynowanymi Rosją lub posiadającymi w Rosji ponadprzeciętny autorytet. Spotkania obejmować będą zagadnienia dotyczące różnic i podobieństw w mentalności Wschodu i Zachodu.

KULTURA WIEDZY

„Kultura Wiedzy” zmieni Lublin w ważny ośrodek upowszechniania nowych kompetencji kulturowych i kształcenia nowoczesnych liderów w takich dziedzinach, jak: zarządzanie kulturą, dialog międzykulturowy, animacja kultury, nowe media, prawo autorskie, europejskie strategie i sieci współpracy. Jego celem jest również rozwój europejskiego partnerstwa pomiędzy operatorami działającymi na styku świata kultury i wiedzy.

Podstawą rozwoju projektu jest współpraca środowisk kulturalnych i akademickich. Dąży on do otwarcia instytucji i organizacji kulturalnych na wizje i rozwiązania proponowane przez akademików i ekspertów (np. w dziedzinach planowania strategicznego, komunikacji społecznej, monitoringu i ewaluacji) oraz do strukturalnego włączenia uczelni wyższych w przedsięwzięcia kulturalne. „Kultura Wiedzy” zamiast podtrzymywać sztuczne bariery dzielące języki i sposoby patrzenia na świat różnych dyscyplin akademickich będzie tworzyć holistyczną wiedzę o świecie. Równie ważne są w tym projekcie edukacja i rozwijanie umysłów „imaginacyjnych”, zdolnych łączyć ze sobą szereg danych z różnych dziedzin i pól kulturowych – naukowych, politycznych, literackich, filozoficznych i artystycznych.

Promieniowanie lubelskiego zagłębia kultury wiedzy obejmie nie tylko Lublin, ale także: region, Polskę Wschodnią, inne polskie regiony i miasta. Wszędzie tam będziemy wspierać projekty dążące do dokonania zmiany poprzez kulturę, do których realizacji potrzebne jest *know-how*, domagające się nowych kompetencji i nowatorskich koncepcji. Pracownia „Kultura Wiedzy” włączyła do współpracy przy tworzeniu programu nie tylko ludzi nauki, reprezentujących różne uczelnie, tradycje i dyscypliny badawcze, ale także studentów. Ich intelektualna witalność i otwartość jest manifestacją Miasta Wiedzy.

SZKOŁA PRAKTYKÓW KULTURY

Studium przygotowuje ludzi kultury do pełnienia roli liderów projektów nastawionych na współpracę transgraniczną pomiędzy Polską i krajami Partnerstwa Wschodniego. Konstrukcja programu Studium będzie oparta na przenikaniu się wiedzy teoretycznej i praktycznej, a do jego tworzenia wykorzystamy doświadczenia naszych wschodnich i zachodnich partnerów. Trwałość efektów projektu będzie polegać na przygotowaniu grupy ponad 100 osób gotowych do zarządzania projektami kulturalnymi po obu stronach granicy Unii Europejskiej.

OBSERWATORIUM KULTURY

Niezależny zespół ekspercki, który stanie się mostem między sferami kultury i nauki, a jednocześnie zaznaczy obecność Lublina w europejskiej sieci obserwatoriów. Do jego zadań będzie należało m. in. monitorowanie i ewaluacja realizacji programu 2012-2014, „Miasto w dialogu – 2017” oraz wdrażania strategii kultury Lublina. Szczególną uwagę Obserwatorium przywiązywać będzie do nowoczesnych, efektywnych i transparentnych modeli zarządzania kulturą – ich poznawania i upowszechniania. Ponadto będzie sporządzać roczne raporty o stanie kultury w mieście i regionie, wesprze tworzenie miejskiej i regionalnej strategii rozwoju kultury oraz strategii instytucji kultury. Realizować będzie własne programy badawcze, publikować książki i analizy itd. W rezultacie stanie się ośrodkiem opiniotwórczym, strategicznym współtwórcą rozwoju miasta.

PRZESTRZENIE EDUKACJI KULTURALNEJ

Projekt współpracy i koordynacji wszystkich lubelskich działań związanych z edukacją kulturalną. Oparty będzie na szkoleniu edukatorów, opracowywaniu diagnoz problemów i wyzwań edukacyjnych, tworzeniu i wdrażaniu wizji rozwoju edukacji kulturalnej takich jak program „Generacja Kultury”. Projekt skierowany do wszystkich grup wiekowych, począwszy od zabawy sztuką dla najmłodszych aż do e-wykluczonych seniorów.

MAŁE CENTRA KREATYWNOŚCI

Proponujemy zorganizowanie sieci miejsc popularyzujących nowoczesne technologie, tzw. „Małych Centrów Kreatywności”. Naturalnym oparciem dla nich będą szkoły i znajdujące się w nich świetlice czy też biblioteki. Wykorzystane do tego zostaną możliwości jakie stworzy w tych miejscach dostęp do szerokopasmowego Internetu. Program ten może być skonfigurowany z projektem tworzenia tzw. „Świetlików” – nowoczesnych klubów dla dzieci i młodych ludzi oraz tzw. „Koperników”, regionalnych centrów nauki które mają przez zabawę zachęcać dzieci i młodzież do nauki i innowacyjności. Chcielibyśmy poprzez ten program dotrzeć do najbardziej zdolnej młodzieży tworząc dla nich specjalny program indywidualnego rozwoju. W jego ramach mógłby działać Fundusz Stypendialny dla uzdolnionej młodzieży.

DRUG@ PRZESTRZEŃ

„Drug@ Przestrzeń” to ponadgraniczna i transkulturowa platforma (inter)aktywności medialnej.

Wydarzenia programu „Miasto w dialogu – 2017” będą dostępne dla krajowych i zagranicznych internautów, angażując do interaktywnego ich współtworzenia. Wspólnie zbudujemy otwartą na świat cyfrowy platformę, która będzie nie tylko nowoczesnym medium kultury, ale i skutecznym sposobem mierzenia się z cywilizacyjnymi wyzwaniami, przed którymi postawiła nas rewolucja informacyjna.

Poprzez „MediaLab”, działalność edukacyjną i ekspozycyjną sztuki mediów zaprzyjaźnimy Lublin, region i naszych gości z dobrodziejstwem i możliwościami komunikacji cyfrowej. Jednocześnie prowadzona będzie krytyczna debata z kulturowym „duchem” tych technologii. Pozwoli to nam zbudować e-Lublin w wersji 2.0, czyli przełożyć program kulturalny i społeczny na kreatywny potencjał społeczeństwa medialnego.

Dla Lublina i Lubelszczyzny – regionu definiowanego jako agrarny, o „innej” prędkości cywilizacyjnej – zasadnicze jest rozwiązanie problemów wykluczenia cywilizacyjnego i technologicznego. Dlatego też projekt będzie skorelowany z Programem Rozwoju Polski Wschodniej „II.1. Sieć szerokopasmowa Polski Wschodniej”, zakładającym budowę infrastruktury szerokopasmowej na rzecz sieci nowej generacji. Współfinansowana ze środków unijnych cyfryzacja zapewni masowy dostęp do sieci, a projekt „Lubelskiej Biblioteki Wirtualnej” otworzy dostęp do zdigitalizowanych zasobów kultury.

„Drug@ Przestrzeń” będzie funkcjonować na wszystkich rozpoznanych już poziomach aktywności sieciowej: 1.0, 2.0 i 3.0, tworząc również synergię pomiędzy nimi.

1.0: TRANSMISJA I TRANSLACJA

Przygotujemy multimedialną wersję wydarzeń rozgrywających się w świecie rzeczywistym i pokażemy je w języku zrozumiałym i atrakcyjnym dla społeczności internetowych.

2.0: INTERAKCJA I REMIX

Zapraszając do aktywnego udziału w programie 2012-2014, zapewnimy możliwości interaktywnej partycypacji społecznej poprzez udostępnienie otwartego oprogramowania i atrakcyjnych interfejsów społecznościowych. Remix to hasło przewodnie naszej strategii angażowania internautów do kreatywnego współtworzenia cyfrowej kultury. Będzie on wspomagać obieg dóbr kultury, ich antycypacyjne przetwarzanie (zamiast muzealnego zachowania). W ten sposób poddajemy recyklingowi energię kulturową i społeczną dziedzictwa miasta i regionu.

3.0: KULTURA BUDOWANA CYFROWO

W przestrzeni sieci, na bazie materiału wypracowanego na poziomie 1.0 i 2.0, będziemy budowali alternatywne, poszerzone „miasto cyfrowe”, które otwiera przestrzeń twórczej (inter)aktywności w cyberprzestrzeni.

MEDIALAB

Laboratorium, w którym artyści mediów, teoretycy cyberkultury i inżynierowie wspólnie pracują z najnowszymi technologiami komunikacyjnymi, realizują programy edukacyjne, naukowe i artystyczne. Tworzone już dziś, stanie się animatorem wspierającym koncepcyjnie i technologicznie kluczowe projekty Drugiej Przestrzeni. Jego istotną częścią będzie MediaLab Akademia, proponująca programy edukacyjne i projekty badawcze, zainicjowana w 2010 roku cyklem otwartych wykładów i seminariów pt. „cyberLublin”.

LUBLIN WIRTUALNY

Na bazie materiału wypracowanego na poziomie 1.0 i 2.0 zbudowane zostanie alternatywne „miasto cyfrowe”, które stworzy możliwości uczestniczenia i współtworzenia programu 2017. Oto jego najważniejsze narzędzia strukturalne:

- **Portal www.kultura.lublin.eu.** Portal udostępni relacje z wydarzeń kulturalnych i artystycznych; będzie miejscem spotkania i dialogu dla wirtualnych społeczności i partnerów
- **Wirtualne muzeum.** W sieci odtworzymy historię Lublina i regionu. Każdy internauta będzie mógł udać się w wirtualną podróż na przykład po nieistniejącym już dziś Lublinie renesansu czy przedwojennej dzielnicy żydowskiej. Takich historycznych ujęć proponujemy wiele: powstaną także towarzyszące im różne narracje, mapy i przewodniki wykorzystujące w niespotykanej dotąd skali dokumenty archiwalne, ikonografię i historię mówioną.

HERITAGE IN REMIX

Programy edukacyjne i upowszechniające dziedzictwo historyczne i kulturowe poprzez jego kreatywne, multimedialne przetwarzanie.

- **Oberek zakręcony cyfrowo.** Do świata mediów cyfrowych zostaną wprowadzone, unikalne w skali Polski, analogowe zasoby kultury tradycyjnej. Będą one służyć projektom badawczym i edukacyjnym. Cyfrowe zbiory muzyki ludowej udostępnione zostaną internautom do remiksowania.

BLOGERZY KULTURY – KONKURS I REZYDENCJE

Któż jest dziś bardziej wiarygodny i czujny w obszarze zmian społecznych i kulturowych niż blogerzy? Właśnie im, rekrutujących się z różnych krajów Europy, powierzmy rolę inspirowania wielojęzycznej i wielokulturowej debaty wokół wydarzeń naszej projektu Lublina.

LATARNIA KULTURY

Głównym zadaniem tego sieciowego projektu będzie gromadzenie i popularyzacja wiedzy na temat inicjatyw, instytucji i środowisk związanych z działalnością kulturalną. „Latarnia” będzie je promować, pomagać w nawiązywaniu relacji pomiędzy nimi i dokumentować ich aktywność.

Działający w jej ramach projekt społecznościowy „Wspólny Lublin” będzie wspierać realizację wolontariackich akcji kulturalnych i edukacyjnych.

REAKCJA ZWROTNA

Wędrujący projekt artystyczno-informatyczny skierowany do przyszłych programistów. Prezentacje sztuki nowych mediów z kolekcji lubelskich „Zachęty” w szkołach i domach kultury województwa lubelskiego, połączone z szeroko zakrojonym programem edukacyjnym.

GARDZIENICE WEDŁUG STANIEWSKIEGO

W Gardzienicach, wiosce położonej w bezpośrednim sąsiedztwie Lublina, przy drodze biegnącej na Wschód do Lwowa i dalej do Morza Czarnego, ma swą siedzibę słynny Ośrodek Praktyk Teatralnych „Gardzienice”. Powstaje tu „Europejska Wioska Kultury”: całoroczny, kompleksowy program działań artystycznych, edukacyjnych, naukowych i ekologicznych.

Gardzienice to unikalne w świecie miejsce łączące teatr awangardowy z praktykowaniem kultury korzeni Europy – starożytnej Grecji. Na bazie odrestaurowanego kompleksu pałacowo-ogrodowego powstanie tu Europejska Interdyscyplinarna Akademia Praktyk Teatralnych. Gardzienice staną się miejscem Wielkiego Zgromadzenia twórców, teoretyków i pedagogów teatru alternatywnego z Europy i innych kontynentów. Przyjadą tu także mistrzowie sztuki inspirowanej ogrodami, przywódcy duchowi różnych wyznań i ekolodzy kultury. Niektóre z przedsięwzięć przyjmą formę widowisk. Wyruszą one na Wyprawy po wsiach i miasteczkach województwa lubelskiego, do których będą mogli dołączać goście z Europy. Inne transmitowane będą przez mosty internetowe i telewizyjne. Powstanie też specjalna linia komunikacyjna między Lublinem a Gardzienicami, umożliwiająca dojazd na wydarzenia artystyczne i spotkania, które będą tu miały miejsce niemal każdego dnia.

MIĘDZYNARODOWE ZGROMADZENIE ALTERNATYWNYCH SZKÓŁ TEATRALNYCH

Ten festiwal skupi kilkuset młodych uczestników i kilkudziesięciu mistrzów dydaktyki, którzy zaprezentują swoje prace (spektakle, filmy, wystawy, publikacje), poprowadzą klasy mistrzowskie, wezmą udział w konferencjach i debatach. Poprzez praktykę i teorię, krzewienie szlachetnie rozumianego kosmopolityzmu, zastosowanie sprawczych metod teatralnych wpłyniemy na kształtowanie postaw „człowieka w działaniu”. Wydarzenia te zagarną teren całej wsi – zagrody wiejskie, malownicze plenery, ruiny archaicznych obiektów przeobrażone zostaną w rezydencje i sceny zaproszonych Szkół. Chcemy wyraźnie powiedzieć, że nie chodzi tutaj o epatowanie egzotyką prezentowania różnych kultur i języków, lecz o heurzę i „roznoszenie wieści” na temat różnych wymiarów wolności.

SMAK SZABASU

Cykl dwunastu spotkań trwający przez cały rok po jednym każdego miesiąca. Jego celem jest doświadczenie Szabasu wedle różnych tradycji duchowych. Każdy z szabasowych rytuałów będzie prowadził przedstawiciel innego wyznania.

Uczestniczenie w obrzędzie ma nam przypominać, czym jest Wspólnota Ludzka, i kierować nas ku zrozumieniu istoty dialogu i pojednania. Obrzędowi temu towarzyszyć będą wykłady i spotkania.

OGRODY TEATRU

Międzynarodowa konferencja z udziałem specjalistów z całego świata, poświęcona idei genius loci oraz związkowi środowiska naturalnego i kultury. Towarzyszyć jej będzie wystawa „Sztuka w Otoczeniu Ogrodów”. Filozofia, estetyka i praktyka uprawiania ogrodu jako ewokacji ambicji i marzeń estetycznych była w dawniejszych czasach nie tylko domeną wielkich, bogatych ordynacji, ale każdej wiejskiej chaty. Osią projektu będą działania artystyczne i ich styk z naturą. Rola środowiska naturalnego jako inspiracji i ważnego elementu w teatrze będzie przedmiotem refleksji specjalistów.

EUROPA PRO, CZYLI EUROPEJSKICH PROWINCJI PORTRET WŁASNY

Kompleksowe przedsięwzięcie artystyczne, w którym Lublin upomina się o polską tradycję kultury „małych ojczyzn”, mocniej niż do tej pory wpisując ją w Europę regionów.

Zróznicowanie kulturowe zarówno Polski jak i Europy w dużym stopniu zawdzięcza swe bogactwo silnej kulturze regionów, która niewiele ma wspólnego z prowincjonalizmem, natomiast bardzo wiele z pielęgnowaniem tożsamości kulturowej prowincji, odległych niekiedy od węzłów komunikacyjnych. To małe centra świata, prawdziwy rezerwar genialnych twórców i wspaniałych idei, ale też miejsca dotknięte problemami społecznymi i cywilizacyjnymi, gdzie jak w soczewce odbija się współczesny świat. W Lublinie powstanie otwarta galeria „portretu europejskich prowincji” stworzona m. in. przez film, reportaż radiowy, prozę dokumentalną, fotografię. Do jej współtworzenia zaprosimy wszystkie polskie regiony i ich partnerów z Europy. W małych miasteczkach zagości kino objazdowe z filmami nagrodzonymi w międzynarodowym konkursie oraz wędrowny teatr. Do eksploracji „Europy nieoswojonej” zaproszeni zostaną reporterzy literaccy i radiowi, którzy stworzą księgę-portret europejskiej prowincji i regionu.

EUROPA PROWINCJONALNA

Projekt wieloetapowy zainicjowany międzynarodowym konkursem filmów dokumentalnych portretujących europejskie prowincje, którego zwycięskie prace w miasteczkach regionu pokaże kino objazdowe. Zapraszeni do udziału w konkursie wybitnych dokumentaliści z Europy, którzy następnie prowadzić będą warsztaty formy audiowizualnej dla młodzieży pt. „Skręć swój świat”. W ich efekcie powstanie „lubelskiej prowincji portret własny”.

PROZA PROWINCJONALNA.

KONWENT EUROPEJSKIEGO FAKTU I FIKCJI

Projekt ma na celu literackie poznawanie „Europy nieoswojonej”. Wskaże na interesujące obszary penetracji reporterskiej i literackiej: żywiołowe pojawianie się nowych zjawisk kulturowych, zanikanie rustykalności, problemy na styku kultur, religii, państw. Konwent podsumuje kilkuletnie rozpoznawanie prowincji, m. in. przez międzynarodowy program rezydencyjny dla pisarzy i warsztaty dla młodych reportażyistów. Ich reportaże, eseje, opowiadania zostaną opublikowane w księdze „Europa prowincjonalna” wraz z płytą z reportażami radiowymi.

WYŻYNA TEATRALNA

Projekt nawiązuje do idei teatru wędrownego Juliusza Osterwy. Efektem wielkiego teatralnego desantu będą trwałe więzi między uznanymi twórcami teatru a artystami z małych miasteczek i wsi Lubelszczyzny. Jego centralnym wydarzeniem będzie festiwal „Wyżyna Teatralna”, podczas którego uznani aktorzy, reżyserzy i dramaturdzy będą gośćmi najlepszych amatorów z Lubelszczyzny. Na projekt złożą się: „Przegląd Najciekawszych Widowisk” (wyłoni najlepsze teatry amatorskie i obejmie je opieką uznanych twórców teatru), „Teatr w remizie” (prezentacje w małych miejscowościach wschodniej Polski), „Teatr w walizce” (objazd najlepszych spektakli jednego aktora), „Autobus teatralny” (powołanie sieci najaktywniejszych twórców teatrów prowincjonalnych)

CZAS POETÓW

Nocne wielojęzyczne wydarzenia, spotkanie poezji z finezją tłumaczy, pomysłowością improwizujących muzyków i multimedialnymi wizualizacjami – w naturalnej scenarii parków i leśnych obrzeży. Spektakl poetycki poprzedzi konkurs dla młodzieży szkół artystycznych na wizualizacje i interpretacje muzyczne wybranych wierszy.

DZIEDZICTWO SZTETL

Projekt poświęcony mitowi żydowskiego sztetl, narodzonego m. in. na Lubelszczyźnie, który za sprawą dzieł Izaaka B. Singera, czy Marca Chagalla stał się uniwersalnym modelem świata. W ramach projektu powstaną tłumaczenia na język polski wybranych „ksiąg pamięci”, w których dawni żydowscy mieszkańcy wspominają swoje rodzinne miasteczka. Kolejnym edycjom towarzyszyć będą programy edukacyjne przygotowane w miasteczkach razem z miejscowymi regionalistami i nauczycielami.

FOTOGRAF PRZYJECHAŁ

Wędrówki po miasteczkach i wsiach Lubelszczyzny fotografów-portrecistów posługujących się wielkoformatowymi, starymi kamerami fotograficznymi. Dawne techniki wymagają cierpliwości i zaangażowania, tworząc szczególną więź pomiędzy fotografem a społecznością lokalną. Zaproszeni z Europy artyści w trakcie rezydencji (2012-14) wykonają portrety, aby w 2017 roku stworzyć objazdową wystawę wraz z audiowizualnym katalogiem – dokumentującym miejsca, spotkania, rozmowy, opowieści i ludzkie losy.

WIEJSKIE TEATRY W MIEJSKIM TEATRZE

Na kilka dni Lublin opanują najlepsze wiejskie teatry obrzędowe z różnych regionów Polski. Zaprezentują widowiska, przeprowadzą warsztaty dla dorosłych i dzieci wprowadzające w unikalne techniki wykonawcze, pokażą zachowane zabytki kultury materialnej, tradycyjne techniki rękodzielnicze i umiejętności. Spotkanie zakończy wiejska zabawa taneczna połączona z kursem tańców tradycyjnych.

KRAJOBRAZ BEZ GRANIC

Czas na wyjście poza bramy miasta, na spotkanie z żywiołem przyrody. Czas na wkroczenie do miasta sztuki zrodzonej w bliskim obcowaniu z pięknem krajobrazu.

Krajobraz nie jest czymś danym raz na zawsze, zmienia się, domaga poznania i ochrony. Jest przestrzenią, w której człowiek realizuje nie tylko swoje przedsięwzięcia praktyczne, ale również te o wymiarze estetycznym. Pytając o krajobraz, pytamy o sztukę i ekologię, o dziedzictwo kulturowe i estetyczny wymiar codziennej aktywności człowieka. O to, o czym zapominamy w mieście. Eko-Kulinaria promować będą *slow food* Lubelszczyzny, czyli tradycyjne, produkowane ręcznie potrawy regionalne. Wielka wystawa „Perspektywy Sztuki Ziemi” zaprezentuje dzieła mistrzów *land artu*. Lublin będzie też gospodarzem Forum projektu „Architektura? Naturalnie!”.

PERSPEKTYWY SZTUKI ZIEMI

Wystawa twórczości najważniejszych przedstawicieli *land artu*, Multimedialnej prezentacji prac (także projektów niezrealizowanych i utopijnych) towarzyszyć będą komentarze krytyków i historyków sztuki. Drugi nurt projektu stanowić będą realizacje *land artu* w zaniedbanym Parku Ludowym oraz w zielonej dolinie rzeki Bystrzyca, płynącej przez środek miasta. Na Lubelszczyźnie powstanie Park Land Artu oraz dzieła na styku Polski i Ukrainy, przekraczające granice Unii Europejskiej.

HAND MADE / HOME MADE

Długofalowy program działań artystycznych i edukacyjnych dedykowany zanikającym rzemiosłom (m. in. tkactwo, hafciarstwo, snycerstwo, bednarstwo, kowalstwo, garncarstwo, sitarstwo, wikliniarstwo). Specjalne warsztaty dla chętnych do nauki oraz stragany z rękodziełem. „Latające warsztaty rękodzielnictwa” stworzą sieć pracowni w całym regionie dla wszystkich grup wiekowych.

ARCHITEKTURA? NATURALNIE!

Konkurs dla młodych architektów prowadzony na zasadach studium przypadku i kilkuletnich spotkań warsztatowych. Jego celem będzie wypracowanie modelu nowoczesnej architektury regionalnej Lubelszczyzny. Studenci architektury z całej Polski będą pracowali z najlepszymi architektami polskimi i zagranicznymi, próbując odnaleźć i zdefiniować *genius loci* krajobrazu kulturowego regionu.

KULTURA KULINARNA

Lubelszczyzna to najbardziej ekologiczny obszar Polski, nieskażony przemysłem i zdominowany przez drobne gospodarstwa rolne. Jest to także region, w którym ludzie ży-

wają się ze swoimi małymi ojczyznami, niechętnie je opuszczając i kultywując dawne tradycje. Dzięki temu produkty spożywcze pochodzące z Lubelszczyzny są ekologiczne, a nasza regionalna żywność jest wciąż silnie związana z tradycyjną kuchnią.

- **Eko-Kulinaria na Lubelszczyźnie.** Nieustający festiwal kuchni regionalnej, którego „bohaterami” będą m. in.: lubelski cebularz, pieróg biłgorajski, potrawy z kaszy, miody i nalewki.
- **Eko-Kulinaria w Lublinie.** Eko-Kulinaria będą wielką prezentacją naturalnej żywności w mieście. To kilkumiesięczna uczta odbywająca się w lubelskim Skansenie w czasie której przybysze będą mogli spróbować przygotowanych produktów i kupić wszelkie rodzaje regionalnej ekożywności. Wydarzeniem finałowym będzie Europejski Festiwal Smaku prezentujący tradycyjne kuchnie słowiańskie.

GOTANIA – FESTIWAL SZTUKI ANTYCZNEJ

Światową sławę zdobyło odkrycie przez archeologów z UMCS w okolicach Hrubieszowa na Lubelszczyźnie pierwszej w historii stolicy Gotów. W miejscu tym grupy rekonstrukcyjne z kraju i zagranicy odtworzą realia życia codziennego sprzed 1700 lat, tworząc obóz historyczny prezentujący dawne rzemiosła i warsztaty.

KRÓLESTWO PSZCZOŁ

Na bazie jedynej w świecie Technikum Pszczelarskiego projekt popularyzuje kulturę pszczelarzy poprzez animację sieci wystawę fotograficzną, koncerty i instalacje. Opowieść o wierzeniach, zwyczajach dawnych bartników i pszczelarzy zostanie połączona z akcjami artystycznymi inspirowanymi „fenomenem pszczół”.

FORUM KRAJOBRAZU KULTUROWEGO

Spotkanie geografów, architektów, urbanistów, ekologów, antropologów kultury, etnografów i artystów poświęcone krajobrazowi jako czynnikowi waloryzującemu egzystencję jednostki i wspólnoty. Uczestnicy zapytają o krajobrazy transgraniczne i dźwiękowe, partycypację społeczną w kształtowaniu krajobrazu, sztukę w krajobrazie, krajobrazy sakralne oraz o turystykę kulturową. Integralną częścią Kongresu będą prezentacje artystyczne: „Sztuka w krajobrazie / krajobraz w sztuce”.

DRZEWO – DZIEDZICTWO WIEJSKIEJ MĄDROŚCI

Spektakl według dramatu Wiesława Myśliwskiego grany „od drzewa do drzewa”, w trakcie pielgrzymowania teatralnego po Lubelszczyźnie. W kolejnych prezentacjach uczestniczą zawodowi aktorzy i mieszkańcy goszczących artystów wsi. Każdy spektakl poprzedzi rozmowa z najstarszymi mieszkańcami, depozytariuszami pamięci lokalnej.

CZŁOWIEK – MIASTO

Tworzymy Nieustający Festiwal Obywatelski, aby życie społeczne samo w sobie stało się dziełem sztuki, aby aktywność obywateli przybierała formę oryginalnej kreacji artystycznej, aby mieszkańcy przemieniali się w „auktorów” – połączonych w jedno twórców i wykonawców projektów. Chcemy, aby w Lublinie narodził się „Człowiek – Miasto”, czyli wspólnota ludzi silnie utożsamionych z miejscem swojego zamieszkania, zaangażowanych w jego rozwój i połączonych więzami dobrego współżycia.

Nieustający Festiwal Obywatelski poprzez kreowanie działań twórczych w przestrzeni społecznej pokaże, jak sztuka pomnaża kręgi współlistnienia. Będzie to swoiste laboratorium kumulowania kapitałów społecznego i kreatywnego, uznające wagę i wartość Europejskiego Modelu Społecznego przyjętego przez Radę Europejską na szczycie w Barcelonie w 2002 roku, który jest dziś jednym z zasadniczych wyzwań, a zarazem potrzeb poszerzonej Europy. Festiwal nawiązuje do idei „Człowieka-Miasto”, po raz pierwszy przywołanej podczas „Nocy Kultury” w 2009 roku. Wizerunek postaci człowieka odnaleziony w układzie lubelskich ulic stał się symbolem odnowy miasta.

KINO MIEJSKIE ATAKUJE

Niezależne kino wschodnie to temat nieznan w Europie Zachodniej. Środowisko skupione wokół Festiwalu Filmowego Podlasie zrealizuje długofalowy projekt pokazujący dokonania tej sceny, prezentujący najciekawszych artystów i ich produkcje w kontekście. Oprócz Lublina, pokazy będą się odbywały we wsiach i w małych miasteczkach Lubelszczyzny.

MIEJSKIE METAMORFOZY

Festiwal światła i *mappingu* (czyli wielkoformatowych projekcji na fasadach budynków), przygotowany przez zespoły kreatywne (designerzy, muzycy, historycy, reżyserzy) z Lublina i Ukrainy, spotka ze sobą oba miasta przez ustanowienie multimedialnej transmisji. Przygotowana wizualizacja pokaże przenikanie się światów dwóch miast, z wykorzystaniem ich atrybutów architektonicznych i krajobrazowych.

JUWENALIA EUROPEJSKIE

Majowe Juwenalia studenckie zostaną przygotowane przez studentów kierunków animacyjnych, kulturoznawczych i artystycznych, wspartych przez twórców Studenckiego Kampusu Artystycznego”. Młodzi artyści sztuk performatywnych, sztuk wizualnych, filmu, muzyki ukażą dorobek europejskich akademii artystycznych. Juwenalia stawiają sobie ambitny cel integracji europejskich środowisk studenckich.

AEROPAG SZTUKI I DIALOGU MIĘDZYKULTUROWEGO

Projekt realizujący w praktyce założenia europejskiego modelu praktyk międzykulturowych. Będzie kontynuacją festiwalu Wielokulturowy Lublin i kulminacją wszystkich działań z zakresu międzykulturowości.

FESTIWAL SZTUKI SZACHÓW

Święto szachów i sztuki przez nie inspirowanej. Turniej z arcymistrzowską obsadą, połączony z otwartymi turniejami dla dzieci i młodzieży rozgrywanymi w dzielnicach Lublina. Równolegle z nimi odbywać się będą spotkania literackie, dyskusje filozoficzne i prezentacje artystyczne z udziałem tancerzy, muzyków i artystów multimedialnych. Turniejowe partie transmitowane będą w internecie. Patronem festiwalu jest Jan Zukertort – pierwszy wicemistrz szachowy świata, urodzony w Lublinie polsko-niemiecki szachista żydowskiego pochodzenia.

CENTRUM ZABAWY WIEDZĄ

Centrum będzie miejscem edukacji kulturalnej dla grup szkolnych, uruchomionym w odnowionych wnętrzach byłego dworca kolejowego Lublin Północ. Powstanie partnerskiego Centrum planowane jest we Lwowie w ramach wspólnego programu „Nauka na pograniczu – centra nauki w Lublinie i Lwowie”.

FESTIWAL ANIMATORÓW „LATARNIA”

Projekt zainicjowany zostanie w 2012 roku. Umożliwi współpracę twórców kultury z wolontariuszami i działaczami społecznymi przy animacji wydarzeń artystycznych i społecznych. W jego ramach powstaną Szkolne Centra Animacji, angażujące młodzieży w tworzenie kultury.

Co roku najlepszemu społecznemu animatorowi zostanie przyznana Nagroda „Latarnia” im. Barbary Koterwas, lubelskiej animatorki i działaczki społecznej.

KULTURA MIEJSKA

Street art, skateboarding, parkour, freerun, bmx, miejski *hacking* oraz szeroko rozumiana kultura klubowa budują emocjonalne więzi z miastem, rozwijają kompetencje kulturowe oraz podnoszą jakość życia. Program wspierania kultury miejskiej realizowany będzie przez środowiska z Polski i Europy. Partnerami działań będą liderzy z Białegostoku, Rzeszowa, Berlina, Kijowa, Londynu, Moskwy, Paryża.

DZIELNICE LUBLINA

Moc kulturalna dzielnic Lublina to ludzie tworzący tożsamość swoich osiedli oraz potencjał tkwiący w przestrzeniach miejskich, niezdojanych jeszcze przez sztukę. Związek z miejscem zamieszkania i potrzeba jego pozytywnej zmiany inspirują do pracy nad jakością wspólnej przestrzeni społecznej, przyjaznej dzieciom i osobom starszym, otwartej na formy ekspresji kulturalnej i ekologii.

- **Dzielnicowe Stolice Kultury.** 27 dzielnic miasta w programie 2012-2014 zaprezentuje własne wydarzenia artystyczne i akcje społeczne. W przygotowaniu ich programu uczestniczyć będą lokalni animatorzy kultury i stowarzyszenia obywatelskie, mieszkający w tych dzielnicach artyści i studenci, zaproszeni twórcy. Projekt pozwoli także na zdobycie dla kultury nowych przestrzeni miejskich, w których działania kreatywne kontynuowane będą po 2017 roku.
- **Europa w Dzielnicach.** Projekt realizowany będzie w ramach programu „Kontenerowe Centra Kultury”. Grupy animatorów z Europy zaprezentują najlepsze praktyki i doświadczenia w aktywizacji miejsc wykluczonych, zdegradowanych i trudnych. W działaniach prowadzonych na żywo na dzielnicach wezmą udział również edukatorzy i streetworkerzy z Lublina. „Kontenerowe Centra Animacji” zapewnią wędrującą po wszystkich dzielnicach bazę dla działań teatralnych, instalacji artystycznych, kina, spotkań literackich itd.
- **Dzieciństwo dzielnic.** Kilku dramaturgów i reżyserów z krajów Europy Wschodniej i Zachodniej wspólnie z mieszkańcami lubelskich dzielnic przygotowuje etiudy teatralne na kanwie autentycznych historii z ich dzieciństwa. Powstanie spektakl-opowieść o mikroklimatach „małych ojczyzn” Lublina, prezentowany w miejscach wspominanych wydarzeń.

KULTURA NIEZWYCZAJNYCH

W Lublinie powstaje Centrum Arteterapii dla osób niepełnosprawnych i pełnosprawnych tworzących własne grupy artystyczne, w tym zawodowy teatr terapeutyczny. Centrum opiera się na wieloletnich dokonaniach środowiska realizującego w Lublinie i na Lubelszczyźnie innowacyjny program Nieprzetarty Szlak. Kultura Artystów Niezwyczajnych – stanie się międzynarodową platformą spotkania i prezentacji najciekawszych artystycznie form sztuki ze współudziałem osób niepełnosprawnych, a także konferencji i warsztatów poświęconych arteterapii.

- **Wyjście z Cienia.** Program dedykowany osobom i społecznościom zagrożonym lub objętym wykluczeniem społecznym. Organizacje i instytucje kulturalne wspólnie z reprezentantami środowisk wykluczonych, ekspertami i pracownikami socjalnymi opracują i wdrożą strategię integracji i aktywizacji społecznej poprzez wykorzystanie do tego celu istniejącego potencjału życia kulturalnego Lublina.
- **Asystenci Kultury.** Projekt „Asystenci Kultury”, wdrażany od 2012 roku, polega na przeszkoleniu i przygotowaniu kilkuset wolontariuszy do pełnienia funkcji przewodników, którzy będą wsparciem w szeroko pojmowanej „drodze do korzystania z kultury”. Jest to działanie skierowane do osób samotnych, starszych i niepełnosprawnych ruchowo. W ramach projektu

zostanie również uruchomione telefoniczno-internetowe Centrum Asystentów Kultury, kontaktujące wspierających ze wspieranymi.

- **Drogi do kultury.** Projekt aktywizowania dzieci i młodzieży pochodzącej z rodzin patologicznych i o niskich dochodach, polegający na włączaniu ich w życie kulturalne miasta, także poprzez całoroczne warsztaty oraz udział w pracy artystycznej profesjonalistów w różnych obszarach sztuki. Projekt będzie monitorowany przez psychologów i terapeutów.
- **Domino.** Międzynarodowa Premiera Teatru Osób Niepełnosprawnych Domino zrealizowana przez aktorów z niepełnosprawnością intelektualną będą współpracować z profesjonalnymi artystami.
- **Galeria Art-N.** Uruchomiona zostanie Galeria Art-N, prezentująca sztukę osób niepełnosprawnych i sztukę naiwną, zarówno w kontekście historycznym, jak i współczesną (artyści z Lublina, Polski i Europy). Cykl kilkunastu wydarzeń obejmie różne rodzaje aktywności twórczej (sztuki plastyczne, fotografia, film, literatura) dotyczące problemu „inności”.

SENIOR ART

Seniorzy są bardzo ważnym środowiskiem twórców i odbiorców niniejszego programu. Oto wybrane projekty dające temu świadectwo, które rozwijać się zaczęły już w 2012 roku, w odpowiedzi na Europejski Rok Aktywnego Starzenia się.

- **Szkoła Babć i Dziadków.** Kilkumiesięczne warsztaty o tematyce: w co się bawić z dziećmi, jak opowiadać im bajki i historie prawdziwe, jak zorganizować imprezę dla grupy dzieci, jak udzielać pomocy w nagłych wypadkach.
- **Zaułki Ciszy.** Stworzenie w mieście enklaw ciszy, miejsc do odpoczynku, intymnej rozmowy i czytania (instalacje eko-art).
- **Upiększanie Świata.** Integracyjne akcje porządkowania i estetyzacji przestrzeni publicznej.
- **Senior Graffiti.** Odnawianie przestrzeni publicznych sztuką graffiti wspólnie przez młodzież i seniorów.

MUZYCZNE WIECZORY NA STARYM MIEŚCIE

Muzyczne Wieczory to wielka muzyka podana w przystępnej formie. Ten projekt edukacyjny dąży do poszerzenia grona fanów muzyki klasycznej, oferując całoroczny cykl bezpłatnych koncertów związanych z legendarnymi artystami z Lublina: Henrykiem Wieniawskim i Janem z Lublina.

- **Europejskie ślady Henryka Wieniawskiego.** Utwory Wieniawskiego, charakterystycznie „skrzypcowe”, o specyficznej elegancji brzmienia, są stałą pozycją światowego repertuaru skrzypcowego. Wieczory z muzyką Wieniawskiego staną się swoistym forum sztuki wiolinistycznej XXI wie-

ku, festiwalem wirtuozów nowoczesnej Europy. Przyjadą oni do Lublina z krajów, w których polski skrzypek zostawił swój artystyczny ślad, pamięć „o tajemniczym skrzypku, który czarodziejską sztukę gry na skrzypcach odziedziczył po Paganinim”.

- **Europa Jana z Lublina.** Tabulatura organowa Jana z Lublina jest zabytkiem bezcennym dla polskiej i europejskiej kultury muzycznej, stanowiąc przekrój całej ówczesnej twórczości. Cykle koncertów muzyki renesansowej będą powrotem do źródeł muzyki Europy, próbą odczytania wieloznaczności dawnych prawideł i założeń estetycznych, poznania magicznego świata rodzącej się polifonii, harmonii i zasad formalnych. Wezmą w nich udział czołowe zespoły i soliści z Europy i Polski, specjalizujący się w wykonywaniu muzyki dawnych epok.

MIASTO I EKOLOGIA

Lublin, jako stolica jednego z najbardziej ekologicznych obszarów Polski, stanie się miejscem kreatywnego połączenia sztuki z ekologią, realizując modelowy dla innych miast Polski festiwal Recykling/Reuse, poświęcony zjawiskom recyklingu sztuki i ekologii wobec architektury.

LUBLIN - ODMIENIANIE ŚWIATA (FESTIWAL ANIMATORÓW)

Wyjątkową rolę we wszystkich działaniach ukierunkowanych na zmienienie trudnych miejsc mogą pełnić animatorzy. To animatorzy potrafią „zaczarować” i odmienić każde miejsce, to oni porywają za sobą innych i potrafią być „czarodziejami” („sztukmistrzami”). Stąd właśnie wzięła się idea zorganizowania Festiwalu Animatorów polegającego na stworzeniu animatorom możliwości do działania. Zaprosimy tych najlepszych z całego świata z ich szalonymi pomysłami i niestandardowymi sposobami działania. Niech zmierzają się z naszymi problemami, niech wciągną do „gry” setki młodych lubelskich studentów kulturoznawstwa, animacji kultury, pedagogiki, innych kierunków. Doświadczenie uczy, że niezwykle interdyscyplinarne projekty mające charakter zarówno edukacyjny jak i artystyczny mają w sobie największą siłę oddziaływania w tych trudnych miejscach.

CYKLICZNE INICJATYWY KULTURALNE I ARTYSTYCZNE

Niezbędnym dopełnieniem obchodów projektu „Miasto w dialogu – 2017” staną się cykliczne lubelskie inicjatywy kulturalne i artystyczne, wpisujące się w jego ideę:

- Carnaval Sztuk – Mistrzów
- Europejski Festiwal Smaku
- Festiwal Literacki – Miasto Poezji
- Festiwal Solo Życia
- Festiwal Spotkań Kultur Caper Lublinensis
- Festiwal sztuki w przestrzeni publicznej Open City / Miasto Otwarte
- Festiwal Teatrów Europy Środkowej Sąsiedzi
- Festiwal Teatrów Niewielkich
- Festiwal Tradycji i Awangardy Muzycznej „Kody”
- Festiwal Literacki - Miasto Poezji
- Fiesta Alegria
- Hades Jazz Festiwal
- Inne Brzmienia Art’n’Music Festival
- Jarmark Jagielloński
- Lublin Jazz Festiwal
- Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne im. Ignacego Wachowiaka
- Międzynarodowe Spotkania Teatrów Tańca
- Międzynarodowy Festiwal Konfrontacje Teatralne
- Międzynarodowy Festiwal Muzyki Ludowej Mikołajki Folkowe
- Międzynarodowy Festiwal Najstarsze Pieśni Europy
- Międzynarodowy Festiwal Organowy Lublin – Czuby
- Międzynarodowy Konkurs Młodych Skrzypków im. Karola Lipińskiego i Henryka Wieniawskiego
- Młode Forum Sztuki w Galerii Białej
- Noc Kultury
- Performance Platform Lublin
- Rok Johna Cage’a – Lublin 2012
- Studencki Ogólnopolski Festiwal Teatralny Kontestacje

Prosimy o zgłoszenia kolejnych propozycji na adres: kultura2017@lublin.eu

MONITORING I EWALUACJA – OBSERWATORIUM KULTURY

Monitoring i ewaluacja projektu „Miasto w dialogu – 2017” będzie prowadzony przez Obserwatorium Kultury, które miasto powoła w ramach działań Pracowni Kultura Wiedzy. Monitoring i ewaluacja realizowane będą przez zespół zewnętrznych i niezależnych od instytucji kultury i Urzędu Miasta ewaluatorów – reprezentantów lubelskiego środowiska akademickiego, przy aktywnym zaangażowaniu studentów.

Projekt wykorzysta dotychczasowe doświadczenia z badań monitorujących (w tym program ESK Liverpool „impacto8”), a także innych badań w obszarze kultury, uwzględniając przy tym specyficzne dla Lublina i regionu wymiary życia kulturowego. Stworzony został przez zespół Monitoringu i Ewaluacji powołany w ramach projektu Lublin ESK, w skład którego weszli reprezentanci trzech lubelskich uczelni wyższych: Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Wyższej Szkoły Przedsiębiorczości i Administracji.

Ewaluacja zbada proces realizacji celów założonych w programie, umożliwiając nie tylko śledzenie postępu przygotowań i ich efektywności, ale dostarczając również analiz niezbędnych do podejmowania koniecznych modyfikacji w realizowanej strategii rozwoju kultury Lublina na każdym etapie jej wdrażania.

Dostarczy również danych empirycznych pomocnych w projektowaniu i realizacji działań kulturalnych wykraczających poza założenia niniejszego programu, w kształtowaniu przez różnego typu instytucje kultury strategii własnego rozwoju. Procesowi towarzyszyć będzie systematyczne zbieranie oraz analizowanie danych ilościowych i jakościowych w celu sprawdzenia, czy podejmowane działania są zgodne z założonymi celami. Najistotniejszymi kryteriami dla proponowanej ewaluacji będą: trafność, efektywność, oddziaływanie, trwałość efektów. Różnorodność stosowanych metod oraz grup respondentów przełoży się na wysoki poziom triangulacji.

Ewaluacja i monitoring przeprowadzone zostaną w ramach trzech programów:

- **Program I:** Uczestnictwo w kulturze.
- **Program II:** Ekonomia i rynek: analiza wskaźników ekonomicznych miasta i regionu.
- **Program III:** Pole i domeny kultury: badanie twórców, grup, środowisk, instytucji, organizacji i ich otoczenia. Ewaluacja współpracy, edukacji kulturalnej, promocji kultury, wdrażania dokumentów strategicznych i programów

rozwoju, wydatkowania środków publicznych na poszczególne podmioty i dziedziny kultury czy oddziaływania na środowisko społeczne i kulturalne.

Na poziomie trzech programów określono podstawowe pytania i wskaźniki ogólne ewaluacji. Ich uszczegółowienie w postaci listy konkretnych wskaźników dokonane zostało poprzez dwanaście autonomicznych projektów badawczych:

- partycypacja w kulturze (poziom uczestnictwa i stopień satysfakcji);
- współzależność ekonomia – gospodarka – kultura;
- wykluczenie z kultury – badanie grup marginalizowanych;
- organizacje pozarządowe;
- turystyka;
- kształtowanie wizerunku miasta i regionu w przekazach medialnych;
- mapa mentalna Lublina: miasto w świadomości mieszkańców;
- media – monitoring treści i kształtowania wizerunku;
- kultura nieinstytucjonalna – dziedziny, liderzy, trendy;
- kultura akademicka: współpraca międzyuczelniana i międzynarodowa, kultura studencka, Lublini region jako przedmiot badań w różnych dyscyplinach naukowych;
- edukacja kulturalna oraz konsultacje społeczne z przedstawicielami różnych domen kultury wraz z monitoringiem rozwoju instytucji zarządzających kulturą w mieście i regionie;
- komunikacja między podmiotami kultury i jej odbiorcami: formy komunikacji, grupy odbiorców komunikacji, treść oraz narzędzia informacji i promocji.

GŁÓWNE PYTANIA BADAWCZE

W jaki sposób kultura wpływa na kierunek rozwoju miasta? Jaki jest kierunek zmian partycypacji poszczególnych grup społecznych w wydarzeniach kulturalnych miasta? Jak rozwijają się instytucje kultury? Jak zwiększa się współpraca kulturalna: regionalna, ponadregionalna, międzynarodowa w szczególności w obszarze europejskim, zarówno w krajach UE, jak i PW? Jak rozszerzają się pola kultury, struktura partycypacji i zatrudnienia podmiotów działających w tym polu? Jak zmienia się współpraca międzysektorowa (instytucje samorządowe, pozarządowe)?

Przykładowe wskaźniki dla projektów badawczych

- **Program I:** ilościowe (m. in. częstotliwość, wielokierunkowość, wzrost aktywności kulturalnej, w tym międzynarodowej); jakościowe: kierunki aktywności (m. in. wydarzenia artystyczne na poziomie europejskim, transregionalnym, regionalnym i lokalnym), dostosowanie oferty kulturalnej dla osób wykluczonych.

- **Program II:** rozwój infrastruktury miasta i regionu, wzrost ilości inwestycji, zmiany na rynku pracy, (w tym w polu kultury), dynamika demograficzna, zwiększenie dochodów niektórych sektorów gospodarki (np. turystyka, oświata i kultura), rozwój infrastruktury proekologicznej (m. in. zwiększenie długości ścieżek rowerowych), wzrost nakładów na promocję działań proekologicznych.
- **Program III:** rozwój wolontariatu, rozwój sieci współpracy organizacji pozarządowych i profilu ich działalności, zmiana wizerunku miasta w mediach, rozwój sektora naukowego, współpracy międzynarodowej, rozwój edukacji międzykulturowej, skuteczność kanałów komunikacji, wdrożenie programu konsultacji społecznych w obszarze kultury, uruchomienie programów edukacji kulturalnej i ich monitoring, rozwój działań proekologicznych w ramach inicjatyw kulturalnych.

Każdy z przedstawionych dwunastu projektów badawczych będzie realizowany cyklicznie, w trzech etapach: Diagnoza (2012-2013) – ewaluacja ex-ante; Wdrożenie (2014) – ewaluacja mid-term; Efekty (2014-2020) – ewaluacja ex-post.

Wybrane projekty realizowane będą na wszystkich trzech etapach, pozostałe na pierwszym oraz trzecim. Podczas konstruowania narzędzia badawczego, przeprowadzania badań i interpretacji wyników będą odbywały się konsultacje społeczne, m. in. z organizacjami pozarządowymi, środowiskami twórców kultury, kręgami akademickimi, uczestnikami kultury i władzami samorządowymi. Pomogą one w zdiagnozowaniu barier i problemów w rozwoju kultury, a także w opracowaniu programów ich rozwiązywania. Wyniki badań opracowane w formie raportów częściowych oraz raportu końcowego, wraz z aktualnymi informacjami o przebiegu ewaluacji i monitoringu, będą regularnie publikowane, m. in. na stronie internetowej kultura.lublin.eu.

W 2007 roku Miasto Lublin, u początku starań o tytuł ESK, przeprowadziło kompleksowe, ilościowe i jakościowe badania, dokonując „inventaryzacji potencjału Lublina” m. in. w dziedzinach: kultura, zabytki, edukacja, nauka, biznes. W 2012 i 2014 roku, w ramach programu monitoringu i ewaluacji, zostaną przeprowadzone podobne badania. W ten sposób, poprzez raporty wejścia i wyjścia, udokumentowany zostanie szczególnie przypadek Lublina w aspekcie „Kultura dla zmiany społecznej”.

Jego pełny obraz może posłużyć innym miastom szukającymi dróg rozwoju poprzez kulturę.

LUBLIN PRZYSZŁOŚCI

Lublin przyszłości widzimy jako miasto ciągłości kulturowej, dobrego życia, nowej kultury. Program „Miasto w dialogu – 2017” to kolejny etap procesu kumulacji kapitału społecznego i kreatywnego, aby sprostać zadaniu realizacji tej wizji.

CIĄGŁOŚĆ

Dziedzictwo historyczne i kulturowe Lublina sytuowało miasto pomiędzy Wschodem i Zachodem, na skrzyżowaniu szlaków handlowych, linii podziałów politycznych i trendów życia duchowego.

Dzięki temu Lublin, nazywany często bramą Wschodu, stał się częścią wielkiego dziejowego procesu spotkania cywilizacji łańskiejskiej i bizantyjskiej, budowania unii politycznej i wielokulturowej wspólnoty. Proces ten trwa nadal. A udział w nim to także odpowiedzialność za jego kontynuację.

Opowieść o Lublinie przyszłości świadomie rozpoczynamy przypomnieniem o fundamencie, na którym budowana była tożsamość miasta i jego rozwój. W poprzednich rozdziałach podkreślaliśmy wagę tego, co się rodzi i tworzy w mieście i regionie tu i teraz, spontanicznie i oddolnie. Na hasło przewodnie naszego programu wybraliśmy nie to, które akcentuje wielokulturową tradycję: *Miasto dialogu*, ale *Miasto w dialogu – z przeszłością*, z różnymi kulturami, środowiskami i przestrzeniami. Zależało nam na tym, aby uwiarygadniać aspiracje kulturowe współczesnych mieszkańców nie tylko bogactwem tradycji, zabytków i dzieł epok minionych. Dzięki temu lubelscy „auktory” mieli otwarte pole działania ku przyszłości, ku temu co nowe i oryginalne. Teraz jednak jest pora na refleksję o tym, że nowatorstwo i autentyczne współbrzmienie z nowoczesnością nie stoją w sprzeczności z pamiętaniem i poznawaniem dziedzictwa, wręcz przeciwnie, mogą być źródłem siły duchowej. Podobnie jak przyszłość, której rozpoznawanie i kształtowanie wiele zawdzięcza odczytaniu kart przeszłości i klarowności przekazu pokoleniowego.

Dlatego właśnie Lublin przyszłości widzimy jako miasto ciągłości kulturowej, nie jest to oczywiste i łatwe do osiągnięcia, zważywszy na fakt burzliwych, często tragicznych dziejów tej części Europy, w wyniku których ta ciągłość była wielokrotnie zrywana, pamięć o przeszłości zakłamywana albo zacierana, a obiekty materialnego i niematerialnego dziedzictwa niszczone i rujnowane. Jest to więc fundamentalne zadanie dzisiejszych mieszkańców – obywateli wolnej Polski i zjednoczonej Europy.

Olbrzymią szansę stwarza w tej dziedzinie proponowany program „Miasto w dialogu – 2017” który zrealizuje i upowszechni wizję, wypracuje narzędzia wykonawcze oraz kapitał społeczny i kreatywny zdolne sprostać temu zadaniu. Wywiązując się ze swojej historycznej odpowiedzialności, Lublin stanie się przykładem dla wielu innych miast, dla których odbudowanie ciągłości kulturowej stanowi podobne wyzwanie.

Lublin widzący swą przyszłość jako kontynuator procesu dziejowego symbolizowanego przez łacińsko-bizantyjską Kaplicę Świętej Trójcy i tradycje Unii Lubelskiej, to miasto nowoczesne Centrum Kompetencji Wschodnich zaangażowania w Partnerstwo Wschodnie i sztukę jako twórczą formę integracji mieszkańców europejskiego archipelagu różnych kultur.

TRWAŁOŚĆ

Mysząc o trwałych skutkach startu w konkursie ESK i to już o tych średnioterminowych, podjęliśmy działania skoncentrowane wokół rozbudowy infrastruktury kulturalnej i pozyskania na to środków zarówno krajowych, jak i europejskich. W ciągu najbliższych lat powierzchnia przestrzeni dla działalności kulturalnej w mieście może zwiększyć się o blisko 90%.

Oznacza to, że Lublin dysponował będzie rozbudowanym i nowoczesnym warsztatem dla pracy kulturalnej, umocowanym kompetentnym partnerstwem polskim i europejskim Zdajemy sobie jednocześnie sprawę z problemów i zagrożeń związanych z tą nową sytuacją. Dotyczą one przede wszystkim efektywnego zarządzania i dobrze wypracowanych synergii z innymi dziedzinami życia, tak aby rozbudowana infrastruktura i zwiększone środki na kulturę nie stanowiły obciążenia, lecz były stymulatorem rozwoju miasta i regionu.

Nie jesteśmy bogatym miastem, biorąc pod uwagę standardy zachodnioeuropejskie. Musimy zatem sprawić, by posiadane i wypracowane przez nas zasoby generowały możliwie najlepsze i regularne korzyści. Dlatego już w Pierwszej Aplikacji pisaliśmy o stworzeniu lubelskiego modelu zarządzania kulturą, przełamującego nawyki skostniałych instytucji, otwartego na innowacyjne metody i narzędzia organizacji pracy, skutecznego w pozyskiwaniu również zewnętrznych funduszy na działalność, odpowiadającego najwyższym wymogom europejskiej współpracy kulturalnej i dlatego podkreślamy, że Lublin przyszłości to miasto, które postawiło na edukację kulturalną, dobrze wykształcone kadry liderów i menadżerów kultury.

DOBRE ŻYCIE

Światowe badania socjologiczne (m. in. raport wykonany na zlecenie brytyjskiego rządu: „Foresight Mental Capital and Wellbeing”, UK Government Office for Science 2008) w zakresie zdrowia publicznego dowodzą, że osoby, które systematycznie realizują w życiu zasady określone jako „Pięć dróg do pomyślności”, czują się lepiej i żyją dłużej. Zasady te są bardzo proste, ale w ocenie środowiskowej okazują się mieć zasadniczy wpływ na jakość życia ludzi: Bądź Aktywny – Szukaj Kontaktów – Zwracaj Uwagę – Nie przestawaj się uczyć – Obdarowuj. Istnieje niepodważalna synergia między zasadami dobrego życia sformułowanymi na podstawie współczesnych badań naukowych, a tymi, które stały się częścią programu „Miasto w dialogu – 2017” oraz Strategii Rozwoju „Lublin 2020”. Przywołać tutaj można choćby nacisk, jaki kładliśmy na samokształcenie i permanentną edukację, budowanie kapitałów społecznego i kreatywnego, ekologię kultury oraz empatię, efektywność i eksperyment.

Ta synergia stała się również podstawą założeń do Strategii Rozwoju Kultury Lublina 2020 opracowywanych pod kierunkiem François Matarasso. Skupiając się na życiu kulturalnym, które zachęca do społecznej bliskości, twórczej aktywności, wrażliwości na otoczenie, uczenia się oraz hojności, stawiamy kulturę u podstaw ambicji miasta do bycia miejscem bardziej zamożnym, zdrowym i szczęśliwym, krótko mówiąc, lepszym miejscem do życia.

NOWA KULTURA

Życie kulturalne przejawia się na wiele znanych nam sposobów: poprzez spektakle, koncerty, festiwale, wystawy życie literackie; także w tkance historycznej, która czyni Lublin tak atrakcyjnym miastem; poprzez dostępną infrastrukturę kulturalną. Ale reszta tej góry lodowej, ukryta pod powierzchnią, to ogromna i różnorodna kultura rozmaitych grup i społeczności miasta, a także kultura życia codziennego, która sprawia, że ulica, dzielnica i całe miasto stają się miejscem, gdzie człowiek czuje się jak w domu. Dzisiaj w Lublinie mówimy o „kulturze szerokiej”, przełamującej podział na wysoką i niską; o „auktorach” i życiu społecznym, które staje się oryginalną kreacją artystyczną; o „artystach miasta”, których pracownia to już nie odizolowane zacisze, lecz miejska agora i potencjał twórczy różnorodnych kulturowo mieszkańców. Wszystko to są symptomy nowego w kulturze, które w naszym głębokim przekonaniu spotykają się z koncepcją i praktykami realizujących ideę „kultury dla zmiany społecznej”.

Dla Lublina przyszłości – miasta, które „postawiło na kulturę” – decydujący będzie kierunek, w którym owa kultura podąży. Dziś stoimy przed niepowtarzalną szansą kształtowania kultury jutra, tej, o której nie tylko zainteresowani profesjo-

naliści, ale też samoświadomi obywatele powiedzą: warto w nią inwestować. Dla społeczności, które stawiają na kulturę jako istotny czynnik rozwoju, kluczowe staje się pytanie „jaka kultura”. W świecie pojawiają się w tej dziedzinie fascynujące idee i projekty, angażujące najlepsze umysły i najlepszych artystów. Dlatego stawiając pytanie „jaka kultura?”, kładziemy nacisk na jej jakość artystyczną oraz innowacyjność i dalekosiężność wizji, ponieważ pragniemy być „Lublinem widzącym”. To właśnie taki proces nowej kultury, na mistrzowskim poziomie, choćby z początku trudno widoczny, usytuuje Lublin w awangardzie zmian w kulturze i rozwoju miast w Polsce i w Europie.

Do realizacji zadania stworzenia z Lublina laboratorium nowej kultury trzeba trzech podstawowych działań na europejskim poziomie: rozwoju warsztatu artystycznego, społecznego i wiedzy. Dlatego laboratorium podejmie prace na trzech, komplementarnych względem siebie, płaszczyznach:

- **Idei** – poprzez śledzenie tego, co w świecie w tej dziedzinie najważniejszego się wydarza, tworzenie własnej wizji koncepcyjnej i upowszechnianie jej w świecie, prace badawcze, sympozja, publikacje, stypendia;
- **Praktyk** – wspieranie zespołu artystów miasta działającego w trybie pracy codziennej w perspektywie długiego trwania poprzez permanentną edukację kulturalną, animowanie przedsięwzięć społeczno-artystycznych w przestrzeni miasta;
- **Środków** – powołanie zespołu specjalizującego się w zdobywaniu funduszy, promocji, dobrym zarządzaniu, wspieraniu współpracy kultury z biznesem.

Rozmawialiśmy o nowej kulturze z wieloma wybitnymi artystami i myślicielami zarówno w Polsce, jak i w Europie, zarówno starszego, jak i młodego pokolenia, zapraszając ich do współtworzenia programu laboratorium nowej kultury. Na wieść o tym, jaką kulturę mamy na myśli, żaden z nich nam nie odmówił. Dodaje to nam wiary i sił w dążeniu do realizacji tej wizji, podobnie jak determinacja mieszkańców Lublina i Lubelszczyzny, by z życia uczynić wspólne dzieło sztuki, a z kultury – najważniejszy czynnik zmiany społecznej.

Lublin nie jest miastem wielkim i nie szuka dla siebie wzorów życia w wielomilionowych metropoliach. I to właśnie czyni go miastem przyszłości. Jeżeli kulturze lubelskiej udałoby się zrealizować i utrzymać kierunek wypracowywany w procesie budowania programu „Miasto w dialogu – 2017”, to w przyszłości byłoby to miasto „na ludzką skalę”, które można w całości ogarnąć wspólnym wielkim przedsięwzięciem, angażującym i integrującym „auktorów” życia publicznego, dającym mieszkańcom poczucie przynależności do wspólnoty obywateli.